

Cümlenin Ögeleri.....	3
Temel Ögeler.....	4
Yardımcı Ögeler.....	8
Cümlenin Vurgusu.....	18
Ara Söz.....	20
Test - 1.....	23
Test - 2.....	24
Test - 3.....	26
Cümlede Anlam.....	28
Test - 4.....	31
Test - 5.....	34
Cümleler Arasındaki Anlam İlişkileri.....	35
Test - 6.....	42
Cümle Oluşturma.....	44
Test - 7.....	46
Cümlenin İfade Ettiği Anlam Özellikleri.....	48
Test - 8.....	54
Cümleye Hâkim Olan Duygu.....	56
Test - 9.....	59
Örtülü Anlam.....	61
Test - 10.....	64
Test - 11.....	66
Cevap Anahtarı.....	68

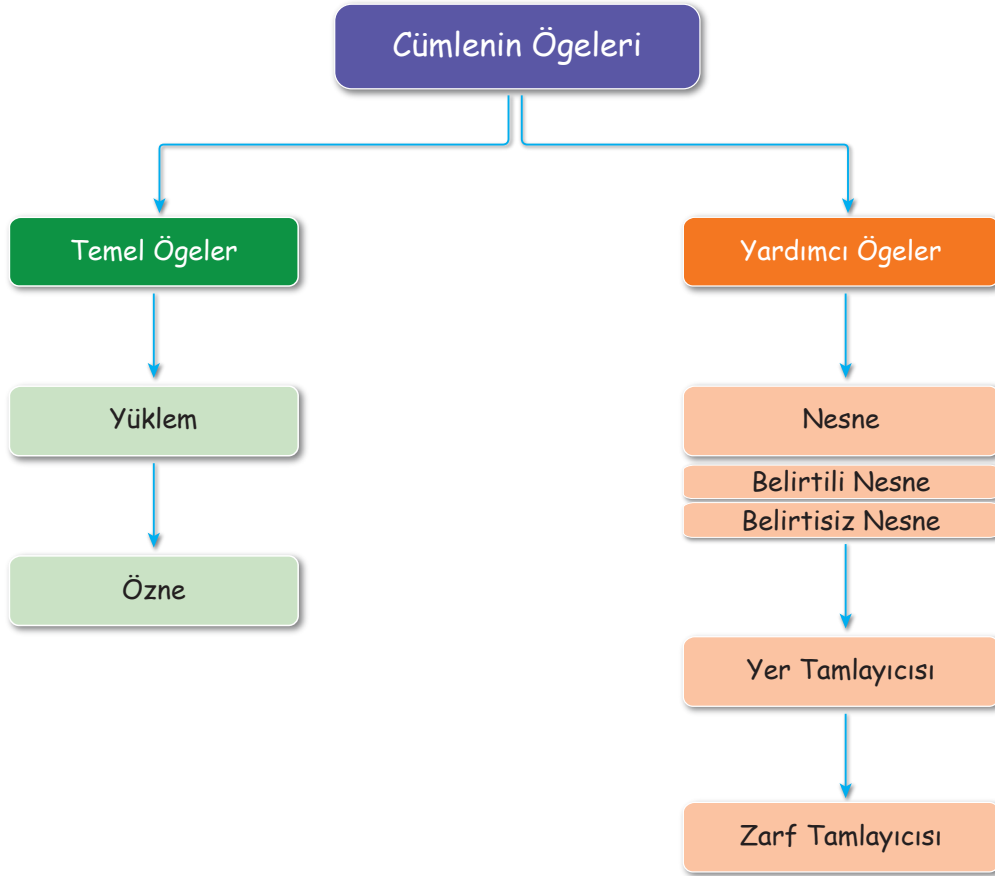
CÜMLENİN ÖGELERİ

Bir yargı bildirmek için tek başına çekimli bir fiil veya çekimli bir fiil ile kullanılan sözcükler dizisine cümle diyoruz. Cümle içindeki sözcüklerin tek başına ya da grup olarak üstlendikleri görevler vardır. Her biri cümlenin içinde bir ögedir.

Dikkate Al

Cümlenin oluşumu için çekimli bir fiil ya da ek fiille çekimlenmiş isim soylu bir sözcük gerekir.

Dikkate Al

Cümlenin ögeleri bulunurken dikkat edilecek hususlar:

- Her ögeyi bulmak için belirli sorular olduğunu unutmayınız.
- Bütün soruları yükleme sorunuz.
- Birleşik kelimeler, deyimler, tamlamaları bölmeyiniz.
- Ögeler bulunurken önceliklere dikkat ediniz!

Yüklem **Ö**zne **N**esne **T**amlayıcılar

A. TEMEL ÖGELER

1. Yüklem

Bir cümlede işi, oluşu, hareketi, duyguyu, düşüncüyü ya da yargıyı bildiren söz veya söz öbekleridir.

Özellikleri

Yüklem genellikle sonunda bulunur. Bazen cümlenin başında ya da ortasında bulunabilir.

Örnek

Ortaköy'den ev almış.
Yüklem

Gidiyor arkasına bakmadan.
Yüklem

Yüklem çekimli bir fiil veya isim soylu sözcük olabilir.

Örnek

Yola büyük taşlar dökmüşler.
Çekimli Fiil
Yüklem

Bütün canlılar, kıymetlidir.
İsim Soylu
Yüklem

Bir cümlede birden fazla yüklem bulunabilir.

Örnek

Bin düşün, bir söyle.
Yüklem Yüklem

İkilemeler, tamlamalar, birleşik fiiller ve deyimler cümlede yüklem olabilir.

Örnek

Bebeğin kirpikleri, uzun uzundu.
Yüklem (İkileme)

Umut, fakirin ekmeğidir.
Yüklem (İsim Tamlaması)

Sokağın başındaki, yaşlı adamdı.
Yüklem (Sıfat Tamlaması)

Genç yaşta güzel bir işe sahip oldu.
Yüklem (Birleşik Fiil)

Söylediklerime kulak asmıyor.
Yüklem (Deyim)

Etkinlik 1

Aşağıdaki cümlelerin yüklemine bulup yandaki kutucuklara yazınız.

- Soruları Özgür ve Deniz doğru cevapladı.
- Saatler, farkında olmadan insana zarar veriyor.
- Geçmişe olan özlemini gizleyemiyordu yazar.
- Şehrin güzelliği büyüledi turistleri.
- Birçok hastayla sadece o baş ediyor.
- Onu kaybettiğimde mevsim sonbahardı.
- Emek olmadan yemek olmaz.
- Salim Amca, herkese cömerttir.
- Derin derin bakan gözleri vardı.
- Dilimizden düşmeyen bir şarkıydı.

Örnek Soru

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem yanlış belirtilmiştir?

- A) Salkım salkım mısralar gelir içimden.
B) Avucumdaki ekmek kırıntılarını verdim martıları.
C) Çanakkale Savaşı, unutulmaz savaşlarımızdandır.
D) Bütün ova, kırmızıya boyandı.

Biz Çözdük

A,B ve D seçeneğindeki cümlelerde yüklemeler doğru belirtilmiştir. Ancak C seçeneğinde sıfat tamlaması olduğundan yüklem

"unutulmaz savaşlarımızdandır." olmalıdır.

Yüklem

Cevap: C

Örnek 1

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem yanlış belirtilmiştir?

- A) Bu gece rahat uyuyamadım. → uyuyamadım
B) Yaptığı hatayı anlayınca özür diledi. → özür diledi
C) Ben bu işi gözüm kapalı yaparım. → gözüm kapalı yaparım
D) Bazı yolcular şoförü şikâyet etti. → şikâyet etti

Sen Çöz 1

ÖZNE

Cümlede yüklem bildirdiği işi, hareketi ya da oluşu yerine getiren ögedir.

Dikkate Al

Özneyi bulmak için yükleme

.... işi yapan kim?

.... olan ne?

soruları sorulur.

Örnek

Masadaki ekmekler bayatlamış. (Bayatlayan ne?)

Özne

Yüklem

Gazeteci zor sorular sordu. (Soran kim?)

Özne

Yüklem

Unutma!

Özneler, cümledeki durumlarına göre "gizli özne" veya "sözde özne" olabilirler.

a) **Gizli Özne:** Cümlede işi yapanın açıkça söylenmediği ancak yüklem aldıkları şahıs ekinden kim olduğu belli olan öznelerdir.

Örnek: (o / gizli özne) Odayı havalandırmak için pencereyi açmış.

Yüklem

(Biz / gizli özne) Kahvelerimizi keyifle içtik.

Yüklem

b) **Sözde Özne:** Yüklemdeki işin kim tarafından yapıldığı belli olmayan cümlelerde işten etkilenen varlığın sözde özne olarak kabul edilmesidir.

Örnek: Ağaçlar budandı.

Sözde

Yüklem

Özne

Örnek 2

Gizli Özne, cümlede bulunmayan ancak çekimli fiilin şahıs ekiyle belirlenen öznedir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde gizli özne kullanılmıştır?

- A) Umutsuzluk hakimdir hastane koridorlarına.
- B) Masada beni bekleyen bir yığın dosya var.
- C) Cumartesi günleri işten erken çıkıyorlar.
- D) Tıp, kuşpalazı hastalarına bir tedavi öneriyor.

Sen Çöz 2

B. YARDIMCI ÖGELER (TÜMLEÇLER)

1. Nesne

Cümlede öznenin yaptığı iş ve hareketlerden etkilenen sözcük ya da sözcük gruplarına **nesne** denir.

İki Çeşit Nesne Vardır

▶ Belirtili Nesne

▶ Belirtisiz Nesne

a. Belirtili Nesne

Yükleme "Neyi?" veya "Kimi?" soruları sorularak bulunur.

Belirtili nesne cümlede belirtme hal eki olan "-ı, -i, -u, -ü" eklerinden birini alır.

Örnek

Yüzüğünü masada unutmuş.

Belirtili Nesne Yüklem

Çocuk, yolda olanları annesine anlattı.

Özne Belirtili Nesne Yüklem

b. Belirtisiz Nesne

Yükleme "Ne?" sorusu sorularak bulunur.

Herhangi bir hâl eki almadan yalın halde kullanılır.

Örnek

Annem bütün gün yaprak sardı.

Özne Belirtisiz Yüklem
 Nesne

Etkinlik 3

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili olan sözün karşılığı olan ögeyi işaretleyiniz.

Cümleler	Belirtili Nesne	Belirtisiz Nesne
1. Kedi, <u>yavrusunu</u> arıyordu.	☐	☐
2. Halk, <u>kararı</u> benimsemişti.	☐	☐
3. Bu iş için <u>randevularımı</u> iptal ettim.	☐	☐
4. <u>Duygu ve düşüncelerini</u> belli etmez.	☐	☐
5. Şair, <u>yeni bir kitap</u> çıkarmış.	☐	☐
6. Dedem, bahçeye <u>kulübe</u> yaptı.	☐	☐
7. Aradığımda <u>yemek</u> yapıyormuş.	☐	☐
8. Profesör, <u>açılış konuşması</u> yaptı.	☐	☐
9. Bir hafta sonra <u>ehliyetini</u> alacak.	☐	☐
10. <u>Sözleşmeyi</u> okumadan imzaladı.	☐	☐
11. Kendi adına <u>zeytin ağacı</u> dik.	☐	☐

2. Yer Tamlayıcısı (Dolaylı Tümeleş)

- Cümlenin yüklemine yer bakımından tamamlayan unsurdur.
- Cümlede yer tamlayıcı olan öge her zaman ismin "-e / -de / -den" hâl eklerinden birini alır. Yükleme sorulan sorular ve alınan cevaplar da aynı ekleri alır.
- Yer tamlayıcısını bulmak için yükleme şu sorular sorulur:

Kime?	Neye?	Nereye?
Kimde?	Neyde?	Nerede?
Kimden?	Neyden?	Nereden?

Örnek : Buğulanmış cama kuş çizdi.
Yer Tamlayıcısı **Yüklem (Nereye?)**

Rüzgârın sesine kulak verdik.
Yer Tamlayıcısı **Yüklem (Neye?)**

Ördüğü kazağı yaşlı kadına verdi.
Yer Tamlayıcısı **Yüklem (kime?)**

Etkinlik 4

Aşağıdaki cümlelerdeki yer tamlayıcılarının altını çizelim.

1. Guguk kuşu, yavrularının bakım ve beslenme işlerini dışarıdan temin eder.
2. Bir zamanlar mağazaların önünde simit satardın.
3. Dışarıda konuştuklarımızı kimseye anlatma.
4. Sabahın ilk ışıkları, renkli camların arasından sızıyordu.
5. Çizdiğim resimlerin hepsi Barış'ta kaldı.
6. Denize yakın bir yere çadırlarımızı kurduk.
7. Fındık toplamayı genç bir adamdan öğrendik.
8. Sucuların hiç durmayan çingirakları çok uzaklarda sallanırdı.
9. Dev pandalar, bundan yüzyıllar önce Çin'in her bölgesinde yaşamış.
10. İnsan şefkat karşısında diz çöker.
11. Yaz gelse de çiçeklerimizin arasında kahvaltı edebilesek.
12. Başarılı olmak istiyorsan tüm sıkıntılara katlanmalısın.
13. O gittikten sonra koca kentte yapayalnız kaldım.
14. Başkasının hakkını yememek için kendi hakkımdan vazgeçtim.
15. Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden.

Örnek Soru

- I. Sisler Bulvar'ına seni kaybettim
II. Sokak lambaları öksürüyordu
III. Yukarıda bulutlar yürüyordu
IV. Terk edilmiş bir çocuk gibiydim

Yukarıdaki şiirin kaçınıcı dizelerinde yer tamlayıcısına yer verilmiştir?

- A) I - II B) I - III C) II - III D) II - IV

Biz Çözdük

- I. dizede → Sisler Bulvarı'nda (Yer Tamlayıcısı)
III. dizede → Yukarıda (Yer Tamlayıcısı)

Cevap: B

Örnek 4

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "kuş cenneti" söz öbeği yer tamlayıcısı olarak kullanılmıştır?

- A) Gördüğüm bu yer kuş cenneti gibiydi.
B) Kuş cenneti bizi tahmin ettiğimizden daha çok etkiledi.
C) Kuş cennetine gelince nereye bakacağımızı şaşırdık.
D) İlk yolculuğumuzu kuş cennetine yaptık.

Sen Çöz 4

Örnek 5

I	II	III	IV

Numaralanmış afişlerden hangisinde yer tamlayıcısı kullanılmıştır?

- A) I - II B) I - III C) Yalnız III D) Yalnız IV

Sen Çöz 5

B. ZARF TAMLAYICISI (ZARF TÜMLECİ)

- Yükleme durumu, zaman ölçü, yön, koşul, neden ilgileri ile tamamlayan ögedir.
- Zarf tümlecini bulmak için yükleme,

- NASIL? • NEDEN? • NİÇİN?
- NE ZAMAN? • NE KADAR? • NE İLE?
- KİM İLE? • KİMİN İÇİN? • NERE?

sorularını sorarız.

Örnek

Pencereleri açık bırakmayınız.

Zarf Yükleme (Nasıl?)
tamlayıcı

Her sabah yanıma uğrar.

Zarf Yükleme
tamlayıcı (Ne zaman?)

Kar yağdığından yollar kapanmış.

Zarf Yükleme
tamlayıcı (Neden?)

Unutma!

Yer-yön sözcükleri (aşağı - yukarı - içeri - dışarı - ileri - geri...) durum eki almayıp yalın halde kullanıldığında zarf tümlecisi olur, yer - yön sözcükleri e / -de / -den ekini alırsa yer tamlayıcısı olurlar.

Örnek

Çalışanlar dışarı fırladı.

Zarf
tamlayıcısı

Çalışanlar dışarıya fırladı.

Yer
tamlayıcısı

Örnek Soru

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zarf tamlayıcısı kullanılmamıştır?

- A) Okulların açılmasıyla başlayan trafik sorunu yazın sakinliğini aratıyor bugünlerde.
- B) Kültür hayatımız o büyük gelişmeyi bundan elli yıl önce yaşamıştı.
- C) Ninem türkülerini kısık sesle söylerdi.
- D) Köy ekmeğini şehrin çıkışından bulduk.

Biz Çözdük

- A → "bugünlerde" (zarf tamlayıcısı)
- B → "bundan elli yıl önce" (zarf tamlayıcısı)
- C → "kısık sesle" (zarf tamlayıcısı)
- D → "Köy ekmeğini / şehrin çıkışında / bulduk.
Nesne Yer Yüklem
Tamlayıcısı

Cevap: D

Örnek 6

Yüklem bildirdiği işi veya oluşu zaman, yön, azlık-çokluk, vasıta, durum veya sebep bakımından tamamlayan ögeye zarf tamlayıcısı denir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde birden fazla zarf tamlayıcısı kullanılmıştır?

- A) Bu satırları okurken bana yaptıklarını hatırla.
- B) Annem, uçurtmaları görünce çocuklar gibi sevindi.
- C) Elektrik parasını ödemeyi unuttuk.
- D) Hava kararmadan eve vardık.

Sen Çöz 6

Etkinlik 5

Aşağıdaki cümlelerde bulunan zarf tamlayıcılarının altını çiziniz.

1. Yanımızdan güle oynaya geçtiler.
2. Selam vermeyen adam içeri girdi.
3. Yağmur yağarken top oynanmaz.
4. Çocuklarıyla vakit geçirmek için izin almaya çalışıyor.
5. Patronum, seyahatten döner dönmez raporları istedi.
6. Tren yaklaşırken çok heyecanlandı.
7. Elektrik kesilince maçı izleyemedik.
8. Kutudan maket çıkmadığı için oyuncayı iade ettiler.
9. Balon satarak para kazanıyor küçük çocuk.
10. Ormana giderken hepimizin içini bir korku sarmıştı.
11. İbrahim Efendi, on katlı binayı tertemiz yaptı.
12. Geç uyanınca servisi kaçırdı.
13. Baş başa vermeyince taş yerinden kalkmaz.
14. Gözlerimi kapatarak yeni hayaller kuruyorum.
15. Bu proje, onu çok uğraştırdı.

Etkinlik 6

Aşağıdaki cümlelerin karşısına ögeler doğru ayrılmışsa "D", ayrılmamışsa "Y" yazınız.

- 1 Koridordan / çocukların / kahkahalarını / duyduk.
- 2 Uzun bir yolculuğa / bugün / çıkacağız.
- 3 Salonda / yer alan yüzlerce kişi / can kulağıyla / beni / dinledi.
- 4 Şairler içinde / en çok Edip Cansever'i / severim.
- 5 Yaşlı bilge / uçsuz bucaksız gökyüzünü / anlattı / bize.
- 6 Fındık gibi / küçük bir burnu / vardı.
- 7 Aza kanaat etmeyen / çoğu / bulamaz.
- 8 Aynalar / acımasızca / bakıyor / yüzüme.
- 9 İstanbul'da yaşayan insanların / oradan kopmak isteyeceğini / sanmıyorum.
- 10 Giden trenin arkasından / ağlayarak / baktık.
- 11 İzinli olduğu günlerde / şehir dışına / giderdi.
- 12 Bağımsızlık mücadelesi için canını tehlikeye koyanlar / vardı.
- 13 Her yanımızı / laleler, güller / sarmıştı.
- 14 Uzun süredir / yağan kar / yolları / kapattı.
- 15 Erik suyunun ekşi bir tadı / vardı.
- 16 Gözümünüzün önünde duran gerçekleri / hiçbirimiz / göremedik.
- 17 Tarladaki yabani otları / işçiler / tek tek / ayıkladı.
- 18 Ailesi hakkındaki bilgilere / fotoğrafa albümünden / ulaşmış.
- 19 Duvardan atlarken / bacağını / kırdı.
- 20 Şeker portakalı / Zeze adındaki küçük bir çocuğun / hayatını / anlatır.

Etkinlik 7

Aşağıdaki cümlelerin hangi ögeyi buldurmaya yönelik sorular içerdiğini yanlarına yazınız.

1 Yemeği ne zaman yiyeceğiz?

2 Bu saatte kime gideceksin?

3 Bu genç adam size ne anlatıyor?

4 Bu kravatı ne zaman aldın?

5 Kardeşin en çok kime benziyor?

6 Bu film neyi anlatıyor?

7 Sana piyano çalmayı kim öğretti?

8 Öğrenciler konu tekrarını nasıl yapmalı?

9 Ofisini nereye taşıdın?

10 Bu soğuk odada neden oturuyorsun?

11 Randevuları nereden alacağız?

12 Koray marketten ne aldı?

13 Bu yaşanan olaylar en çok kimi etkiledi?

14 Saçlarını ne zaman kestireceksin?

15 Yönetim kurul nerede toplanacak?

CÜMLENİN VURGUSU

- Cümlede bir sözcüğün veya ögenin diğerlerinden daha baskılı söylenmesine veya okunmasına **vurgu** denir.
- Yükleme fiil olan cümlelerde vurgu yüklemden bir önceki öge üzerindedir.

Örnek

Annem, marketten peynir almış.
Vurgu Yüklem
(Nesne)

Yüklemi isim olan cümlelerde vurgu yüklemdedir.

Örnek

Evin kapıları eskiydi.
Yüklem
(Vurgu)

Devrik cümlelerde yüklem ortada ise vurgu yine yüklemden önceki ögededir, yüklem başta ise vurgu yüklemdedir.

Örnek

Esiyor başımızda deli rüzgâr.
Yüklem
(Vurgu)

Deli rüzgâr esiyor başımızda.
Özne Yüklem
(Vurgu) ←

Soru cümlelerinde vurgu soru sözcüğü üzerindedir.

Örnek

Bu temizliğe kim yardım edecek?
Vurgu

"-mi" soru eki bulunan cümlelerde vurgu "mi" ekinden önceki öge üzerindedir.

Örnek

Soğanları marketten mi aldınız?
Vurgu

Etkinlik 8

Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin cümlede hangi ögeyi karşıladığını işaretleyiniz.

	Özne	Nesne	Yer Tamlayıcısı	Zarf Tamlayıcısı
1. <u>Seçkin bilim insanlarımız</u> gelecek				
2. Kalıcılığı sağlamak, <u>yılmadan çalışmayı</u> gerektirir.				
3. <u>Sabırlı ve titiz</u> davranıyordu.				
4. <u>Gözümün değdiği yere</u> düşer güller.				
5. Anlatılanları <u>sessizce</u> dinliyordu.				
6. Ekinlerin hepsini <u>Yakup</u> biçti.				
7. Yüreğinde hiçbir <u>kötülük</u> taşımıyordu.				
8. İnsanlarla <u>dostluk kurmayı</u> severdi.				
9. <u>Ayağına kadar gelen fırsatı</u> kaçırmadı.				
10. Bu kötülüğe tanık olunca <u>ondan</u> soğudum.				
11. <u>Şehrin ışıkları</u> sönüyordu birer birer.				
12. <u>Kerem mi</u> çekecek fotoğrafları?				
13. Bu keman sesi <u>nereden</u> geldiğini anlamadık.				
14. <u>Öğretmenimiz</u> topladı telefonların hepsini.				
15. Yaz gelmeden elinde <u>dondurma</u> gördüm.				
16. Kaybettiğim saati <u>yatağın arkasında</u> buldum.				
17. Azı bilmeyen çoğu <u>hiç</u> bilmez.				
18. Oyun oynayarak <u>ödevlerini</u> yetiştiremezsin.				
19. <u>Bu çıplak tepelere</u> dikeceğiz ağaçları.				
20. İçli şarkılar söyleyerek <u>içimi</u> ezme.				

ARA SÖZ (ARA CÜMLE)

- Bir cümlede kendisinden önceki ögenin açıklayıcısı durumundaki söz veya söz gruplarıdır.
 - Cümle içinde ara söz iki virgül veya iki kısa çizgi arasında kullanılır.
- Ara söz cümleden çıkarıldığında cümlenin anlamında daralma ya da bozulma olmaz.

Örnek

Annem, yaşamda en büyük destekçim, nihayet marketten yanıma gelecek.

Ara söz

Yüklem

(Ara söz öznenin açıklayıcısıdır.)

Kızımı - ilk göz ağrımı - çok özledim.

Nesne

yüklem

(Ara söz nesnenin açıklayıcısıdır.)

Binanın ikinci katına - yönetim katına - evrakları verdim.

Yer Tamlayıcısı

ara söz

yüklem

(Ara söz yer tamlayıcısının açıklayıcısıdır.)

Sabaha karşı - saat dört gibi - oğlu doğdu.

Zarf

ara söz

yüklem

Tamlayıcısı

(Ara söz zarf tamlayıcısının açıklayıcısıdır.)

Dikkate Al

Ara söz, bir ögenin açıklayıcısı olarak kullanılmamışsa bağımsız olarak kullanılır ve cümle dışı unsur olarak kabul edilir.

Örnek

Öğretmenimin beni tebrik ettiği gün, hiç unutmam, en mutlu gündü.

Cümle dışı
unsur

Etkinlik 9

Aşağıdaki cümlelerde ara sözlerin hangi ögenin açıklayıcısı olduğunu noktalı yerlere yazalım.

1 Dedem - pamuk kalpli adam - eğitimimi destek oldu.

2 Yasemin - sınıfın en başarılı öğrencisi - dün çok üzgündü.

3 Tabaktakileri - lokum ve çikolataları - Konya'dan getirmiş.

4 Bu akşam Öznur Teyzelere - eski komşumuza - gideceğiz.

5 Dayım, doktor olan, beni sınava çalıştırdı.

6 Hikayenin başkahramanları bu köyde - Kılıçkaya Köyü'nde - yaşamış.

7 Bugün - annemin doğum gününde - ona küçük bir sürpriz hazırladık.

8 Nefes alabildiğim şehirde - İzmir'de - güzel işler başardık.

9 Tatillerde ailecek yavru vatana - Kıbrıs'a -gideriz.

10 Bahçemizin kenarındaki kulübeyi - Tekir'in yerini - babam onardı.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisi ögelerine yanlış ayrılmıştır?

- A) Yol / işaretleri / kar tuttuğu için / okunmuyordu.
 B) Yarışmada birinci olduğunu duyunca / gururlandı.
 C) Bu oyun / Anadolu'da / ilgiyle / takip ediyor.
 D) Şehrin geniş caddelerini / kediler / sarmış.

2. ▲ Yunanlılar, hayvan derisinden parşömeni geliştirdiler.

■ Açılan pencereden odalara gül kokuları yayılıyordu.

♥ Güneş kalenin arkasına doğru batardı.

◆ Mağaranın içi uzun bir dehlize benzer.

Sembollerle gösterilen bu cümlelerin hangisinde öznenin altı yanlış çizilmiştir?

- A) ▲ B) ■ C) ♥ D) ◆

3.

Yatağımı taplamadığım için annem söylendi.

Aşağıdaki cümlelerin hangisi ögelerin sıralınlığı bakımından bu cümleyle özdeştir?

- A) Aklındakileri bir kağıda yazmalısın.
 B) Bu akşamki yemekler erken hazırlanmış.
 C) 2018 yılında ablam mezun oldu.
 D) Bana anlatmadığı şeyler vardı.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisi öge sayısı bakımından diğerlerinden fazladır?

- A) Okçuluk, Türk ve İslam tarihinin ayrılmaz bir parçasıdır.
 B) Korku, su içen bir ceylana saldıran kurt gibi bana saldırdı.
 C) Kalabalık, şehir merkezine heyecanla ilerliyor.
 D) Bilim insanları ilk kez, ölen bir hücrede ölüm hızını ölçtü.

5. Aşağıdaki cümlelerden hangisi sadece özne ve yüklemden oluşmaktadır?

- A) İsmet Özel, Hacettepe Üniversitesi'nden mezun oldu.
 B) Atıf Behramoğlu ile Halkın Dostları dergisini kurdu.
 C) 2005'te Türkiye Yazarlar Birliği Deneme ve Üstün Hizmet ödülünü kazandı.
 D) Yazar, İstiklal Marşı Derneği'nin kurucusudur.

6. I. İdris Bey, borç senedini masaya fırlattı.

II. Kitap, baş döndürücü bir hızla ilerliyor.

III. Kaymakam, kalabalığın sesine kulak verdi.

IV. Şoför arabayı ters yöne sürdü.

Numaralanmış cümlelerden hangilerinin öge dizilişi aynıdır?

- A) I - IV B) II - III
 C) II - IV D) III - IV

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yer tamlayıcısı kullanılmamıştır?

- A) Babil, Mezopotamya'da adını aldığı Babil kenti etrafında M.Ö. 1894 yılında kurulmuştur.
- B) Sümer ve Akad topraklarının kapsayan bir imparatorluktur.
- C) Babil'in merkezi bugünkü Irak'ın El Hilla kasabası üzerinde yer almaktadır.
- D) Adaçayı, bu bölgede yaygın olarak kullanılmıştır.

8.

"İnsan, en sevdiği hatıraları bir gün unutmamış."

Bu cümlede aşağıdaki sorulardan hangisinin yanıtı yoktur?

- A) Kim?
- B) Neyi?
- C) Nerede?
- D) Ne zaman?

9. "Ziyarete gelenler ----" cümlesi aşağıdakilerin hangisiyle devam ettirilirse cümlenin öğeleri "özne - zarf tamlayıcısı - nesne - yüklem" şeklinde sıralanmış olur?

- A) sessizce odada oturdular.
- B) o mutlu olsun diye küçük hediyeler getirmiş.
- C) masaya kutuları bıraktılar.
- D) onun iyi olduğunu gördüler.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde diğerlerinden farklı bir öge vurgulanmıştır?

- A) Türkiye'nin kültür ortamında ön yargılar ağır basıyor.
- B) Çok az sanatçı gelenekleri terk edebiliyor.
- C) Yazar, romanında toplumsal bir sorun üstlenmez.
- D) Son konserinde sahneye küçük bir hayranını davet etti.

11. I. Bilim insanları, Güneş Sistem'mize ulaşan bir cisim tespit etti.

II. Bir yazıya başlamadan önce kafamda bir fikir, parıldar.

III. Sokaktaki hayvanlar için mama aldık.

IV. Tarladaki mahsuller bu sene çok fazlaydı.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde diğerlerinden farklı bir öge vurgulanmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

12. I. Havanın hafifçe bulutlu olduğunu, denizde kayık görünmediğini söyledi.

II. Yaşanan acı olaylar senin bu konudaki görüşlerini değiştirdi.

III. Kelebekler asmanın dalına konuyorlar.

IV. Gecenin kör karanlığında nereye gideceğini bilmiyorum.

Numaralanmış cümlelerden hangisi "ne zaman - neyi" sorularına cevap verir?

- A) IV
- B) III
- C) II
- D) I

1. I. Söylenen her şeyi kabullenen bir insana hiçbir dost yardım etmez.
 II. Böyle tesadüfler kırk yılda bir gelir bize.
 III. Yalan söylemediğim sende er geç anlayacaksın.
 IV. Kameran, Ardahan'ın çok şirin bir yaylasıdır.
- Numaralanmış cümlelerden hangisi sadece özne ve yüklemden oluşmaktadır?**

A) I B) II C) III D) IV

2. • barışa ve doğruluğa
 • Yunus Emre
 • çağırıştır
 • insanlığı

Bu sözcük ve sözcük gruplarıyla oluşturulan aşağıdaki cümlelerden hangisinde vurgu temel ögeye yapılmıştır?

- A) Yunus Emre, barışa ve doğruluğa insanlığı çağırıştır.
 B) Yunus Emre, insanlığı barışa ve doğruluğa çağırıştır.
 C) Yunus Emre çağırıştır insanlığı barışa ve doğruluğa.
 D) İnsanlığı, Yunus Emre barışa ve doğruluğa çağırır.

3.

Karadeniz'e açılan balıkçı tekneleri birkaç balıkçı yatağına uğradıktan sonra dönüyorlar sahillere.

Bu cümlede aşağıdaki öğelerden hangisi bulunmamaktadır?

- A) Özne
 B) Nesne
 C) Yer tamlayıcısı
 D) Zarf tamlayıcısı

4. (I) 1980'lerin sıcak bir ağustos öğle sonu için (II) hayatımın geri kalan tüm yıllarını (III) hiç düşünmeden (IV) veririm.

Yukarıdaki cümlenin nesnesi hangi numaralar arasında kalmıştır?

- A) I - II
 B) II - III
 C) I - III
 D) III - IV

5. (I) Bir gazeteci uçaktan iner inmez İstanbul gazeteleri satıyordu. (II) Bir motosikletli adam hızla geçti. (III) Bir çocuk köşede gazoz içiyordu. (IV) Otobüs pazardan dönen insanları yol kenarında indiriyordu.

Numaralandırılmış cümlelerin hangisinde öğeler "özne - zarf tamlayıcısı - nesne - yüklem" şeklinde sıralanmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ara söz farklı bir ögenin açıklayıcısıdır?**

- A) Bütün gün mevsimlik kıyafetler - çoğunlukla kazak - aldı.
 B) Bu kitabı - Dünya Büyülü Bir Yer'i - çocuklara tavsiye ettik.
 C) Öğrencilerime her zaman Atatürk'ten - o büyük dehadan - bahsederim.
 D) İlk psikolojik romanı - Eylül'ü - sınav kitabı yaptık.

7.

Zarf tamlayıcısı ile yer tamlayıcısının ikisinin de yer yön bildirdiği durumlarda yer tamlayıcısı ismin yönelme, bulunma ve çıkma durum eklerini alır. Zarf tamlayıcısı görevindeki kelime ise yalın halde bulunur.

Aşağıdaki cümlelerden hangisinde yer yön bildiren sözcük yer tamlayıcısı görevindedir?

- A) Yanlış yola girdik geri dönmeliyiz.
- B) Çamurlu ayaklarıyla içeri girdi.
- C) Buzdolabını biraz öte çekmelisin.
- D) Kapıdaki çöpleri aşağıya indirdi.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birden çok zarf tümleci kullanılmıştır?

- A) Romanları cilt numaralarına göre sıraladık.
- B) Tiyatro oyunları bugün bu salonda oynanacak.
- C) Sabah yürüyüş yaparken yanına koşarak gelen çocuğa şaşkınlıkla baktı.
- D) Yazmadaki oyaları ellerimle işledim.

9. "İnsansız hava araçları bir kontrol mekanizmasıyla yerden havalanır."

Bu cümlenin öge dizilişi aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Özne - Zarf Tamlayıcısı - Yer Tamlayıcısı - Yüklem
- B) Özne - Yer Tamlayıcısı - Zarf Tamlayıcısı - Yüklem
- C) Özne - Nesne - Zarf Tamlayıcısı - Yüklem
- D) Özne - Nesne - Yüklem - Yer Tamlayıcısı - Yüklem

10. Her okur şair olmadığı gibi. (I) Her şairden de sıkı bir okur olmasını bekleyemeyiz. (II) Bazı şairler okumadan yazamıyor. (III) Örnekleri var. (IV) Bazıları ise tesir almamak için dergilere, kitaplara bulaşmak istemiyor.

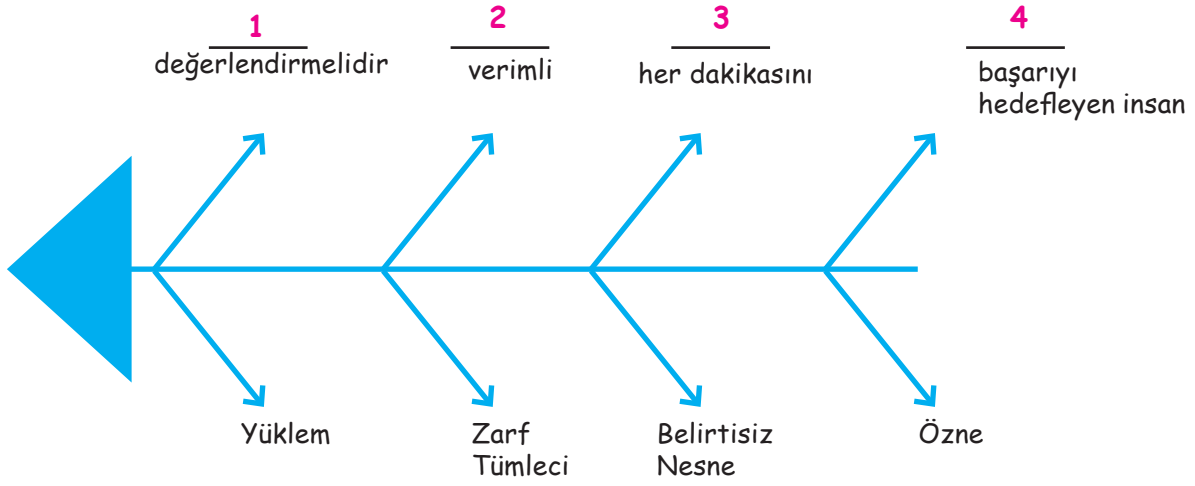
Numaralandırılmış cümlelerin öge dizilişi ile ilgili bilgilerden hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

- A) I. cümle: Yer tamlayıcısı, nesne, yüklem şeklinde sıralanmıştır.
- B) II. cümle: Özne, zarf tamlayıcısı, yüklem şeklinde sıralanmıştır.
- C) III. cümle: Özne, yüklem şeklinde sıralanmıştır.
- D) IV. cümle: Özne, zarf tamlayıcısı, yer tamlayıcısı, yüklem şeklinde sıralanmıştır.

11. Aşağıdaki cümlelerden hangisi sadece yüklemden oluşmaktadır?

- A) Türkçenin yenileşme hareketi işlevini tamamladı.
- B) Basın açıklamasından sonra ailecek İstanbul'a göç etmişler.
- C) Kimsenin anlam veremediği bir olaydı.
- D) Şiir, geniş bir imge dünyası gerektirir.

1. "Başarıyı hedefleyen insan, her dakikasını verimli değerlendirmelidir."
Bu cümlenin ögelerini inceleyen bir öğrenci bir balık kılıçığı diyagramı oluşturmuştur.

Bu balık kılıçığı diyagramında hangi öge yanlış eşleştirilmiştir?

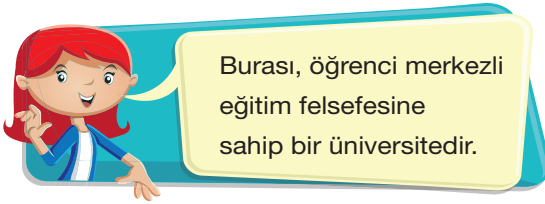
- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

2.

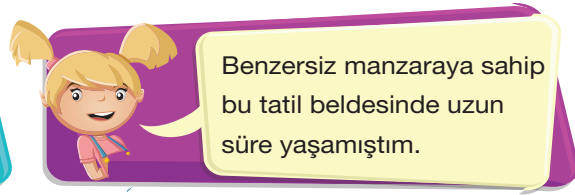
Özne; yüklem bildirdiği işi yapan, yüklem bildirdiği durumu üzerine alan ögedir. Nesne ise cümlede öznenin yaptığı işten etkilenen ögedir. "Serhan Bey, sergiden muhteşem bir tablo satın aldı." cümlesinde alma işini yapan "Serhan Bey" dir ve cümlenin öznesidir. Serhan Bey'in alma eyleminden etkilenen ise "muhteşem bir tablo"dur ve cümlenin nesnesidir.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki öğrencilerden hangisi cümlesinde nesne kullanmıştır?

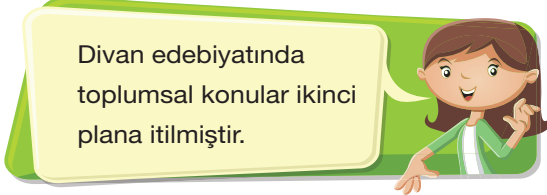
A)

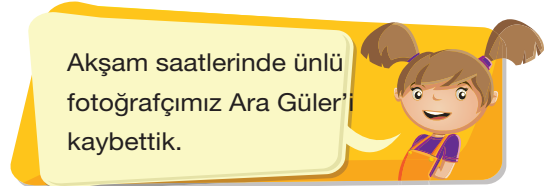
B)

C)

D)

3. I. Yazar, öykü kitabında son derece yalın bir dil kullanmıştır.
 II. Güneş, bir karış yeşilliği kurutmak için bozkırların bu köşesine dökülmeye başladı.
 III. Annesi, karısı ve kardeşi, misafirleri sabırsızlıkla bekliyordu.
 IV. Ressam, bu tablosunda insanlığın ortak bilinçaltını yansıtmak istemiş.

Yukarıda numaralandırılmış cümlelerden hangi ikisinin öge dizilişi aynıdır?

- A) I ve II
 B) I ve IV
 C) II ve III
 D) II ve IV

4.

Uzaktan kıvrım kıvrım parlak bir kemer gibi görünen yakınlaştıkça çağıltısı insanın içini hoplatan bir derenin kenarına vardık.

Bu cümlenin öğeleri aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Özne - Yüklem
 B) Özne - Zarf tamlayıcısı - Yüklem
 C) Yer tamlayıcısı - Yüklem
 D) Yer tamlayıcısı - Zarf tamlayıcısı - Yüklem

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde öğelere ayırmada yanlışlık yapılmıştır?

- A) Hızlı koşarak / zafere / ulaşılar / engellerden birer birer atlayan atlar.
 B) Sevmeye başlayınca / eskisinden / bambaşka bir insan olduğumuzu / anlarız.
 C) Yılmaz Erdoğan'ın sanata en büyük katkısı, / onun "vizontele" filmidir.
 D) Rüzgârların ıslık çaldığı gün batımları / insan içine / dokunurdu.

ÇİTA YAYINLARI

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zarf tamlayıcısı yoktur?

- A) Kopardığın an, rüzgara verir o güzelim toz yapraklarını gelincikler.
 B) Bencil insan, tek başına kalmış meyvesiz bir ağaç gibi kuruyup gider.
 C) İnsan sevmeye başladığında yaşamaya da başlar.
 D) Her aydınlığı yangın sanıp söndürmeye çalışan zavallı insanım!

CÜMLEDE ANLAM

ÖZNEL VE NESNEL ANLATIM

Öznel Anlatım

Bireyin duygu ve düşüncelerine dayanan kişiden kişiye değişen, kanıtlanamayan yargılara **öznel** yargılar denir.

Bu yargılarda "bana göre, sana göre" anlamı vardır.

Örnek

- Vadinin muhteşem manzarası ziyaretçilere görsel bir şölen sunuyordu.
- Yazarın son romanı etkili bir dille oluşturulmuş.
- Ankara'nın en güzel mevsimi sonbahardır.

Nesnel Anlatım

Bireyin duygu ve düşüncelerine yer vermeyen, kişiden kişiye değişmeyen, kanıtlanabilen yargılara nesnel yargılar denir.

Bu yargılarda "bana göre, sana göre" anlamı olmaz.

Örnek

- ✓ Ülkemizin üç tarafı denizlerle çevrilidir.
 - ✓ Türkçe'de 21 ünsüz 8 ünlü vardır.
 - ✓ Sait Faik, öykülerinde mekân olarak İstanbul'u seçmiştir.
- Örneklerin doğruluğu ve yanlışlığı kanıtlanabilecek yargılar olduğu için nesnel ifadelerdir.

Nesnel	Öznel
Kanıtlanabilir	Kanıtlanamaz.
Duygu ve beğeni yansıtmaz.	Duygu ve beğeni yansıtır.
Düşsel, kurgusal öge yer almaz.	Düşsel, kurgusal öge yer alabilir.

Etkinlik 10

Aşağıdaki cümlelerden "öznel" anlatım taşıyana "Ö", "nesnel" anlatım taşıyana "N" yazınız.

1. Türk edebiyatında bilinen ilk özel gazete "Tercümân-ı Ahvâl" gazetesidir.	____
2. Yağmurlu havalar beni hep hüzünlendirir.	____
3. Üçgenin iç açıları toplamı 180° dir.	____
4. Mavi en güzel renktir.	____
5. İstanbul 1453'te fethedildi.	____
6. Duygusal şarkılar herkesi etkiler.	____
7. Bu romanda bir tatil kasabasında yaşanan olaylar anlatılmıştır.	____
8. Zeytinin en çok yetiştiği bölge Ege'dir.	____
9. Atilla İlhan'ın şiirlerinin tadı başka bir şairde yoktur.	____
10. En sevdiğim çiçek menekşedir.	____
11. Ahmet Haşim'in şiirleri "akşam" temalıdır.	____
12. Atatürk, "Nutuk" ta Kurtuluş Savaşı yıllarını anlatır.	____
13. Meşe, dünyada 300'den fazla türü bulunan bir ağaç.	____
14. İnsanlar keman çalarken kendilerini rahatlamış hisseder.	____
15. Ahmet Vefik Paşa, Tanzimat Dönemi sanatçılarımızdandır.	____
16. Müzikle uğraşmak bana hep iyi gelir.	____
17. Nüfusu en kalabalık ilimiz İstanbul'dur.	____
18. Spor yapmak her insana huzur verir.	____
19. Dünya'nın uydusu Ay'dır.	____
20. Sena, çok sıcakkanlı bir insandır.	____

Örnek Soru

Öznel anlatım kişisel görüş içerir nesnel anlatım ise kişisel görüş içermez.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerin hangisinde nesnel bir anlatım vardır?

- A) Nazım Hikmet'in şiirleri bana umudu fısıldar.
- B) En sevdiğim tatlı tulumbadır.
- C) Divan edebiyatını başlatan sanatçı Hoca Deh-hani'dir.
- D) Müzik dinlerken ders çalışmayı sevmem.

Biz Çözdük

A, B, D seçeneğinde kişisel görüşlere yer verdiği için öznel bir anlatım vardır.

C seçeneğinde kanıtlanabilir bir yargıya yer verdiği için nesnel bir anlatım vardır.

Cevap: C

Örnek Soru

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde öznel bir anlatıma yer verilmiştir?

- A) Cümlenin ögeleri bulunurken bütün sorular "yüklem"e sorulur.
- B) Yazarın son romanı 150 sayfadan oluşuyor.
- C) Edebiyatımızda ilk edebi roman Namık Kemal'in "İntibah" adlı romanıdır.
- D) Hayatın ayrıntılarını çoğu zaman kaçıırız.

Biz Çözdük

A, B, C seçeneğinde kanıtlanabilir yargılar içerdiği için nesnel; D seçeneği kişisel görüşlere yer verildiği için öznel dir.

Cevap: D

Örnek 7

(I) Günümüzde lityum pillerin üretiminde nadir ve pahalı bir metal olan kobalt kullanılıyor ve maalesef kobalt madenciliğinin faturası doğaya kesiliyor. (II) Kobalt katoda karşı çevreci alternatiflerden biri ise lityum iyon fosfat pilleridir. (III) Yeni bilimsel bir gelişme sayesinde, bu piller kullanıldıktan sonra küçük bir elektrik akım enerjisi yaklaşımla, geri dönüştürülebilir. (IV) San Diego Kaliforniya Üniversitesi'nden nanoteknoloji mühendislerinin yürüttüğü bir araştırmada, katodu lityum demir fosfattan yapılan pillerin geri dönüşümüne odaklanılmıştır.

Bu metindeki numaralanmış cümlelerden hangisinde kişisel görüşe yer verilmiştir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

Sen Çöz 7

Örnek 8

(I) Yazarın son öykü kitabı birkaç gün önce piyasaya çıktı. (II) Yazar, öykülerini masal söylemiyle aktarıyor. (III) Yazarın çok etkileyici bir üslubu var. (IV) Öykülerdeki olayların acısını yüreğimizin en derin yerinde duyuyorsunuz.

Yukarıdaki numaralandırılmış cümlelerin hangisinde öznel bir değerlendirme yapılmamıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

Sen Çöz 8

1. (I) Yaban hayatı biyologları, doğal yaşam alanlarındaki çeşitli hayvanların davranışlarını inceleyen bilim insanlarıdır. (II) Belirli yaşam alanlarındaki canlıları, bu canlıların o yaşam alanlarındaki rolünü ve insanlarla olan etkileşimlerini araştırırlar. (III) Böylece belirli bir canlı türü hakkında bilgimiz artar ve insanların o canlı türüne etkisi anlaşılır. (IV) Kısacası çevremizi ve canlıları korumak ve dünyayı bezimle paylaşan diğer canlılar hakkında bilgilerimizi derinleştirmek için yaban hayatı biyologlarının yaptığı işler oldukça önemlidir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde öznel bir anlatım vardır?

- A) I B) II C) III D) IV

2. Aşağıdaki cümlelerden hangisi kanıtlanabilirlik açısından diğerlerinden farklıdır?

- A) Derinlere dalmak amacıyla günümüzde kullanılan atmosferik dalış giysileri, ilk örneklerine göre çok gelişmiş durumda.
 B) Kalori, tükettiğimiz besinlerin enerji değerlerini belirlememizi sağlayan bir ölçü birimidir.
 C) İlk çikolata tableti 1847 yılında İngiltere'de üretilmiştir.
 D) Uzaya ilk çikolata, Rus kozmonot Yuri Gagarin'le birlikte 1961 yılında gönderilmiştir.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde nesnel bir anlatım vardır?

- A) Sabahları kahvaltı yapmak insana huzur verir.
 B) Yazar son kitabında halkın sorunlarını dile getirmiş.
 C) Tanzimat Dönemi romanlarını severim.
 D) Sanatçının bu kitabı uzun süre konuşulacak gibi duruyor.

4. Beynimizde sinir hücrelerimiz arasındaki bağlantıları sağlayan bazı kimyasal maddeler vardır. Bu maddelere nörotransmitter denir. Spor yaptığımızda daha etkin olan nörotransmitterler dopamin, serotonin ve norepinefrindir.

Bu cümledeki anlatımın nesnel kabul edilmesi,

- I. Duygu, beğeni veya yorum içermesinden
 II. Doğrulu ya da yanlışlığının kanıtlanabilmesinden
 III. Herkesçe kabul gören yargı içermesinden
 IV. Düşsel, kurgusal öğelere yer vermesinden

durumlarının hangisinden kaynaklanmaktadır?

- A) I - II B) II - III
 C) II - IV D) III - IV

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kişisel düşünceye yer verilmiştir?

- A) İki katlı ahşap bir evde geçiyor günlerim.
 B) Edebiyatımızda ilk hikâye ve roman örneklerine Tanzimat Dönemi'nde görüyoruz.
 C) Yazar son kitabında oldukça sade bir dil kullanmış.
 D) Güvercinler, camın önüne sıralanmıştı.

Doğrudan ve Dolaylı Anlatım

Doğrudan Anlatım

Herhangi bir kişinin sözünü, cümlesini hiçbir değişiklik yapmadan aktarmaya "**doğrudan anlatım**" denir.

Dikkate Al

Alıntı cümlesi ya tırnak içinde gösterilir ya da virgülle belirtilir.

Örnek Soru

Kardeşin, "Dün burada gördüm." dedi.
Mevlana, "Hamdım, piştım, yandım." diyor.
Yazmasam deli olacaktım, der yazarımız.

Dolaylı Anlatım

Herhangi bir kişinin sözünü, cümlesini biraz değiştirerek aktarmaya **dolaylı anlatım** denir.

Örnek

- Öğretmenimiz yarın sınav olacağını söyledi.
- Ünlü yazar eserini yazarken nelere dikkat ettiğini belirtti.
- Bu kitapların tamamını okuyacağını ifade etti.

Etkinlik 11

Aşağıdaki cümleleri anlatım tekniklerine göre işaretleyiniz.

	Doğrudan	Dolaylı
1 Dedem hep yanımızda olduğunu söyledi.	☐	☐
2 Bir yazar, okumak için "tatlı tatlı kendinden geçme" demiştir.	☐	☐
3 Doktor kendime dikkat etmem gerektiğini söyledi.	☐	☐
4 Elindeki işi bitiremediğinden yeni bir iş alamayacağını söyledi.	☐	☐
5 Atatürk "Hayattan en hakiki mürşit ilimdir." diyerek bir gerçeği dile getirmiştir.	☐	☐
6 Annem her aman iyi bir insan olmamız söyler.	☐	☐
7 Necip Fazıl Kısakürek "Tomurcuk derdinde olmayan ağaç, odundur." der.	☐	☐

Etkinlik 12

Aşağıda doğrudan anlatımlı cümleler verilmiştir. Bu cümleleri dolaylı anlatıma dönüştürerek altındaki boşluğa yazınız.

- ➡ Mustafa "Okula gelmeyeceğim." dedi.

- ➡ Atalarımız, doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar, demiş.

- ➡ Ablam "Hayat yumurta gibidir." dedi.

- ➡ Öğretmenimiz "Yarın sınav olacaksınız." demiş.

- ➡ Büyükbabam "Sait Faik'i okumalısınız." dedi.

Örnek Soru

Aşağıdakilerden hangisinde doğrudan anlatım vardır?

- A) Bana ödevlerini yaptığı söyledi.
B) Komşumuz suların kesileceğinin haberini verdi.
C) Sınava kazanınca ailesi "Seninle gurur duyuyoruz." dedi.
D) Ankara'dan gitmek istediğini dile getirdi.

Biz Çözdük

Doğrudan anlatım, başkasına ait bir sözü değişikliğe uğratmadan anlatmaktır. C seçeneğinde başkasına ait bir söz değiştirilmeden anlatılmıştır.

Cevap: C

Örnek 9

- I. Zaman insanın en değerli hazinesidir, derdi dedem.
II. Yaz tatilini Antalya'da geçireceğini söyledi.
III. Öğretmenimiz "Şiir söylenir, masal dinlenir." dedi.
IV. Onun söylediğine göre, öğrenciler geçen hafta kütüphaneye gitmiş.

Numaralanmış bu cümlelerden hangileri dolaylı anlatıma örnektir?

- A) I - II B) II - III C) III - IV D) II - IV

Sen Çöz 9

1. Başkalarının sözlerinin hiç değiştirilmeden, olduğu gibi aktarılmasına doğrudan anlatım denir.
- I. Antep'te şerbetin güzel yapıldığını söylerler.
- II. Bir içen pişman bir de içmeyen, diye bağırlar.
- III. Meyan kökünden yapıldığı için şifalı olduğunu söylerler.
- IV. Şifalı olduğunu duyanlar kendilerini şerbet alırken buluyormuş.
- Buna göre numaralanmış cümlelerin hangisinde doğrudan anlatım yapılmıştır?
- A) I B) II C) III D) IV

2.

Doğrudan Anlatım	Dolaylı Anlatım
■ Yemek yemeyeceğini söyledi.	* "Ne olursan olsun ona ulaşacağım." dedi.
◆ Lütfen eve geç kalma, dedi.	◆ Kitapları okuduğunu söyledi.
★ İnsan attığı her adımın sorumluluğunu taşımalıdır, sözünü çok severim.	☼ Tatil ödevini yapacağını belirtti.
⇒ Namık Kemal "Tiyatro eğlencelerin en faydalısıdır." demiş	⇔ Sınav sonuçlarının açıklandığını Ali'den duydum.

Bu tablodaki sembolle belirtilen cümlelerden hangileri yer değiştirirse tablo doğru olur?

- A) ■ * B) ◆ ◆
C) ★ ☼ D) ⇒ ⇔

3. Aşağıdakilerin hangisinde dolaylı anlatım vardır?

- A) Bir sürücü, trafik kazalarının nedenlerinin sürekli anlatılması gerektiğini ifade etti.
- B) "Arkadaşım; sanat insanın kendinden kaçmadığı kendini gizleyemediği bir alandır." Sözü ile konuşmaya başladı.
- C) Büyük balık, küçük balığı yutar, demişler.
- D) Küslüğü fazla uzatmayın, derdi dedem bizlere.

4. Aşağıdakilerden hangisinde dolaylı anlatım yoktur?

- A) COVID-19 aşısının Türkiye'ye geldiği söylendi.
- B) Okulların açıklanacağını haberlerden duyduk.
- C) Takdir ediliyorsan değil, taklit ediliyorsan başarmışsın demektir.
- D) Tatile gitmek istediğini ailesine söyledi.

5. Aşağıdakilerin hangisinde doğrudan anlatıma başvurulmuştur?

- A) İnsanların kendi arzularına gem vurabilecekleri şekilde özgür olabileceklerini söyledi.
- B) Basit konuları bile etkileyici bir dille anlatmanın, yazarlığın olmazsa olmazlarından olduğunu belirtmiş.
- C) Ünlü ozan, insana insan olduğu için değer vermek gerekir, diyordu bir söyleşisinde.
- D) Bu kitapta, yıkılan umutları yeniden yeşertmenin mümkün olduğunu vurguluyor.

Cümleler Arasındaki Anlam İlişkileri

Nesnel - Sonuç (Sebeup - Sonuç) Cümlesi

Bir cümlede ifade edilene yargılardan birinin neden, diğerinin sonuç olabilecek biçimde kullanılmasıyla ortaya çıkan cümleler neden - sonuç anlamı taşır.

Dikkate Al

Neden - sonuç ilişkisi olan cümleler, "Neden, niçin?" sorularına cevap verir. Genellikle "için, ile, diye, çünkü, -den dolayı, -diği için" ek, edat veya bağlaçları kullanılır.

Örnek

- ✓

Pikniğe gidemediği için	mutsuz oldu.
Neden	Sonuç

 (Mutsuz olmasının nedeni; pikniğe gidememesidir.)
- ✓

Kar yağdığı için okullar	tatil edildi.
Neden	Sonuç

 (Tatil edilmesinin nedeni karın yağmasıdır.)

Amaç - Sonuç İlişkileri

Bir durum, iş ya da oluşun amacını bildirerek ortaya koyan cümlelerdir.

Dikkate Al

Amaç - sonuç cümlelerinde yüklem "Hangi amaçla?" sorusuna cevap verir.

Unutma!

Amaç anlamı genellikle "-mek / -mak için, -mek / -mak üzere, diye" ifadeleri ya da "-e / -a" ekleriyle kurulur.

Örnek

Köylüler tarlayı ekmeye	geldiler.
Amaç	Sonuç

 (Gelmelerinin amacı, tarlayı ekmektir.)
Üniversite okumak için	Ankara'ya gitti.
Amaç	Sonuç

 (Ankara'ya gitmesinin amacı, üniversite okumaktır.)

Koşul - Sonuç Cümleleri (Şart - Sonuç)

Bir olayın veya durumun gerçekleşmesinin başka bir olay veya duruma bağlı olduğu cümlelerdir.

Dikkate Al

Koşul anlamı genellikle "-sa / -se" şart ekleriyle sağlanır.

Unutma!

Bunun dışında "mi, üzere, ama, -dıkça, -ınca" kelime veya ekleriyle sağlanır.

 Örnek

Temiz bir dünya istiyorsan yerlere çöp atma.

Sen gördüğünde mutlu oluyor.

Eş Anamlı Cümleler (Yakın Anamlı / Aynı Anamlı)

Duygu ve düşünce olarak birbirine yakın ifadeleri taşıyan cümlelere denir.

 Örnek

İnsanlar kitap okumalıdır.

İnsanların kitap okuması gerekir.

Aynı duygular farklı biçimde anlatılmıştır.

 Örnek

Var olanı tekrar eden ve farklı olmayan yapıtlar nitelikli olamaz.

Özgünlüğü olmayan eserler başarılı değildir.

Aynı düşünce farklı biçimlerde ele alınmıştır. İlettiği mesaj aynı doğrultudadır.

Karşıt Anamlı Cümleler

Aynı konuda birbirinden farklı, birbiriyle çelişen cümlelerdir.

 Örnek

- Konuyu oldukça genel yönleriyle ele almışsınız.
- Konuyu ayrıntılara inerek incelemişsiniz.

Aynı konuda birbirine zıt düşünceler söylenmiştir.

 Örnek

- İyi bir sanatçı, nesnellikten vazgeçmez.
- Sanatçı olaylara kendi yorumunu katabildiğinde başarılı olur.

Birbiriyle çelişen yargılar içermektedirler.

Örnek Soru

- I. Hayattaki tüm kavramlar zıttıyla birlikte vardır.
II. Hayat; değerli madenler gibi olmalı, biraz ağır çekmelidir.
III. Hayatın ne kadar kısa olduğunu anlamak için insan çok yaşamalıdır.
IV. Toplumda iyi insanların varlığı ancak kötü insanların varlığına bağlıdır.

Numaralanmış cümlelerin hangi ikisi anlamca birbirine yakındır?

- A) I - II B) I - IV C) II - III D) III - IV

Biz Çözdük

Numaralanmış cümlelerden I ve IV. cümleler birbirine anlamca yakındır.

Cevap: B

Örnek 10

Sanatın en büyük devirleri, ulusların ruh büyüklüğüyle aynı zamana rastlar.

Aşağıdakilerden hangisi anlamca bu cümleye en yakındır?

- A) Sanatçının iç dünyasını, toplumun gelişmişliği besler.
B) Sanat, ruhsal yönden gelişmiş toplumlarda daha çok sevilir.
C) Sanatın gelişmişliği ve toplumun ruhsal gelişmişliği arasında paralellik vardır.
D) Sanatın gelişmesinin de kendine özgü koşulları vardır.

Sen Çöz 10

Örnek 11

Cumhuriyet Dönemi Türk şiirinin en büyük temsilcilerinden biri olan Yahya Kemal, divan edebiyatı ile modern şiir arasında köprü görevi üstlenmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi bu cümle ile çelişir?

- A) Yahya Kemal, Türk şiirinin en önemli isimlerinden biridir.
B) Yahya Kemal'in şairliği Cumhuriyet Dönemi'ne rastlamaktadır.
C) Yahya Kemal'in şiirlerinde modern etkileri de göze çarpar.
D) Yahya Kemal, sanat hayatı boyunca divan edebiyatı ve modern şiir anlayışından kendini soyutlamıştır.

Sen Çöz 11

Etkinlik 13

Aşağıdaki cümleleri anlam ilişkisi (neden - sonuç, amaç - sonuç) durumlarına göre inceleyip tabloda ilgili yeri işaretleyiniz.

	Neden - Sonuç	Amaç / Sonuç
1. Yazarın son kitabını okumadığıma çok pişman oldum.	☐	☐
2. Annem mutlu etmek amacıyla ona hediye aldım.	☐	☐
3. Soğuktan elleri çatlamıştı.	☐	☐
4. Sınava çalışacağım diye yine uyumamış.	☐	☐
5. Proje ödevlerin yetiştirmek için okula gelmiyordu.	☐	☐
6. Ders çalışmak için kütüphaneye gitti.	☐	☐
7. Dün gece geç uyuduğu için sabah uyanamamıştı.	☐	☐
8. Misafirleri iyi ağırlayayım diye uğraşıyordu.	☐	☐
9. İstanbul'dan buraya seni görmeyi geldim.	☐	☐
10. Sanatçı çok okunmak için sade bir dil kullanıyor.	☐	☐
11. Pikniğe gidemediği için mutsuz oldu.	☐	☐
12. Dersleri evde tekrarladığı için bilgiler kalıcı oluyor.	☐	☐
13. Hareketli bir hayatı olduğu için sağlıklı biridir.	☐	☐
14. Bizleri özlediğinden buralara gelmiş.	☐	☐

Etkinlik 14

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz, Koşul bildiren yargıları işaretleyiniz.

- 1 Eşyaları şimdi taşımasak da yarın taşısak.
- 2 Düzenli ders çalışırsan sınavı kazanırsın.
- 3 Ödevlerini bitirmeden dışarı çıkamazsın.
- 4 Müziğe olan ilgisi zamanla azalmıştı.
- 5 Size gelirim ama erken döneceğim.
- 6 Geri getirmek üzere kitaplarımı alabilirsin.

Etkinlik 15

Aşağıdaki cümlelerin "neden - sonuç , amaç - sonuç, koşul - sonuç" ilişkilerinden hangisini içerdiğini boş bırakılan yere yazınız.

- 1 Bu şekilde çalışırsa sınavı kazanır.
- 2 Kitap okumak için odasına gitti.
- 3 Yemek tuzlu olduğu için tansiyonum yükseldi.
- 4 Sınavlara çalışmadığım için başarılı olamadım.
- 5 Size yetişebilseydim poşetleriniz taşırdım.
- 6 Seni gördü mü çok mutlu oluyor.
- 7 Güne zinde başlayabilmek için çoğu zaman kahve içerim.
- 8 Mide ağrısı devam ederse hastaneye gitecekti.
- 9 İzin alamadığından eve gidemedi.
- 10 Saygı görmek istiyorsan başkalarına da saygı göstermelisin.

Etkinlik 16

Aşağıdaki cümlelerden yakın anlamlı cümlelerin yanına (✓) zıt anlamlı cümlelerin yanına (X) sembollerini yazınız.

- 1 Sanatçı, eserlerinde toplumsal yarar göz önünde bulundurmalıdır.
- Sanatta yarar değil, estetik önemlidir.
- 2 Her insan hata yapabilir.
- Adımlarını düşünerek atan insanlar hata yapmazlar.
- 3 Doğru karar almak geleceğimiz üzerinde belirleyicidir.
- Kararların doğruluğunu gelecek üzerinde bir etkisi vardır.
- 4 Geleceğe kalmak isteyen sanatçının özgün olması gerekir.
- Özgün olmayı başaran sanatçılar geleceğe kalır.
- 5 Kitap konusunda yetişkin ve çocuk ayrımı yapılmaz.
- Çocuklarla yetişkinler aynı kitaptan hoşlanmaz.
- 6 Şiire yaşlı bir şair gibi başlamak, genç bir şair gibi onu sürdürmek gerekir.
- Şiire deneyimle başlayıp onu coşkuyla bitirmek gerekir.
- 7 Düşüncenin canı kısa ve sade, onun yoğun anlatımındadır.
- Sözü uzatmak, gereksiz sözlerle düşünceyi gölgeler.

Örnek Soru

Bizleri göremediğinden çok mutsuzmuş.

Bu cümledeki anlam ilişkisi aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Annesi izin verirse bize gelecek.
- B) Okulu özlediği için eski resimlere bakmış.
- C) Yüksek lisans yapmak için yurt dışına gitti.
- D) Ankara'ya geldiğimde seni göreceğim.

Biz Çözdük

"Bizleri göremediğinden çok mutsuzmuş." cümlesinde "Neden mutsuzmuş?" → sorusunun cevabı verilmiş. Bu cümle neden - sonuç cümlesidir. B seçeneğindeki cümle de "Neden?" sorusuna cevap vermektedir.

Cevap: B

Örnek 12

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde amaç - sonuç ilişkisi vardır?

- A) Sorularıma cevap alsaydım şimdi burada olmayacaktım.
- B) Sınavı kazanmak için gece gündüz çalıştım.
- C) Ablamı dinlemediğimden bu sonuca ulaştım.
- D) Misafir geldiği için ders çalışamadım.

Sen Çöz 12

Örnek 13

- I. Roman, konularını hayatın içinden alır.
- II. Roman konuları olağanüstü öğelerden oluşmalıdır.
- III. Romanlarda anlatılan tarihî olaylar, öznel bakış açısıyla sunulur.
- IV. Romanlar konularını gerçek yaşamdan alsa bile, tarih kitabı bilimselliğine sahip değildir.

Numaralanmış cümlelerden hangisi ikisi yakın anlamlıdır?

A) I ve II

B) I ve III

C) II ve III

D) III ve IV

Sen Çöz 13

1. (I) Dünyamız, küre şeklinde olduğu için yer-yüzündeki farklı alanlar ve mesafeler doğru olarak küre üzerinde görülebilir. (II) Ancak bu şekilleri bozmadan düzleme aktarmak olanaksızdır. (III) Haritalardaki şekil ve alan bozulmalarını en aza indirmek için çeşitli yöntemler geliştirilmiştir. (IV) Meridyen ve paralellerden yararlanılarak oluşturulan bu yöntemlere iz düşüm metotları adı verilir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde amaç - sonuç ilişkisi vardır?

- A) I B) II C) III D) IV

2. (I) Meşe, uzun ömürlü ve dayanıklı olması nedeniyle çok eski çağlardan beri insanların önem verdiği bir ağaç olmuştur. (II) Kuvvetin ve gücün simgesi olarak kraliyet armalarında, paraların üzerinde ve takılarda meşe motifleri kullanılmıştır. (III) Meşe günümüzde de önemini korumaya devam eder. (IV) Özellikle ülkemizdeki erozyonla mücadele çalışmalarında hep onun adı geçiyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde neden - sonuç ilişkisi vardır?

- A) I B) II C) III D) IV

3. Sanat yaşama tutulan bir aynadır. **Aşağıdaki cümlelerin hangisi bu cümlenin anlamına en yakındır?**

- A) Sanat yaşamdaki konuları ayrıntılı anlatır.
B) Sanat yaşamı olduğu gibi yansıtır.
C) Sanat yaşamı ele alırken insanların duygusunu yansıtmamalıdır.
D) Sanat günlük yaşamı ele almamalıdır.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "koşul - sonuç" ilişkisi vardır?**

- A) Manzara fotoğrafları çekmek için sahile indik.
B) Ders çalışmak için arkadaşım bize geldi.
C) Ressam gördüklerini kendine göre çizerse tablolar güzel olur.
D) Konuyu iyice araştırdığından hemen söz alıp konuştu.

5. I. Başarmak için çalışıyor.
II. Üşüdüğü için sıkıca giyindi.
III. Yarın getirmek üzere kitabını alabilirsin.

IV. Onu göreyim diye memlekete gittim.

Numaralandırılmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede amaç - sonuç ilişkisi vardır.
B) II. cümlede neden - sonuç ilişkisi vardır.
C) III. cümlede neden - sonuç ilişkisi vardır.
D) IV. cümlede amaç - sonuç ilişkisi vardır.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "amaç - sonuç" anlamı vardır?**

- A) Zor durumdaki insanlara yardım etmek için harekete geçtiler.
B) Onu, azmi ve çalışkanlığından dolayı tebrik ettiler.
C) Bizim köye kar yağmıştır, diye düşünüyorum.
D) Kahve alırsan akşam içelim.

7. Başarmak için, eyleme geçeceğiniz alandaki cepheyi daraltıp sadece o cepheye çalışmak gerekir.

Aşağıdaki cümlelerden hangisi bu cümledeki asıl anlatılmak istenen düşüncüyü destekler?

- A) Eyleme geçmek ve bunu sürdürebilmek pek çok başarı cephesinde savaşmayı gerektirir.
 B) Hedef belirlerken kişisel olarak yetkin olduğumuz özelliklerimizi iyi tanımalıyız.
 C) Başarmak, doğru bir planlama yeteneği olan insanlar için olağan bir sonuçtur.
 D) Birden çok alanda uzmanlaşmaya çalışmak, bizi başarıya götürmez.

8.

Dil, yapımı uğruna herkesin taş koyduğu bir şehirdir.

Aşağıdakilerden hangisi bu cümlede anlatılmak istenenle anlamca aynı doğrultudadır?

- A) Dilin oluşumu insanlar için önemlidir.
 B) Dil, toplumun tüm fertlerinin katkılarıyla kurulur.
 C) Dilin varlığı insanların çabasına bağlıdır.
 D) Toplumun bir araya getiren dildir.

9.

- I. İlkelerim doğrultusunda konuştuğumdan sözüm dinleniyor.
 II. İnsanlara yardım etmek için çok çalışıyordum.
 III. Ayakkabısı dar geldiğinden topallıyordum.
 IV. Sırrımı sana söyleyeceğim fakat kimseye söyleme.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde "neden - sonuç" ilişkisi vardır?

- A) I - II
 B) I - III
 C) II - III
 D) III - IV

10. (I) İngiltere'de bulunan Oxford Üniversitesinden bilim insanları havadaki karbondioksidi jet yakıtına dönüştüren çevreci bir teknoloji geliştirdi. (II) Araştırmacılar, havadaki karbondioksidi sıvı hâldeki bir yakıtta dönüştürebilmek için içerisinde sitrik asit, hidrojen, mngonez ve potasyum bulunan demir bazlı katalizörleri 350 santigrat derecede ısıttı. (III) Bu işlem, karbondioksidi oluşturan karbon atomlarının oksijen atomlarından ayrılmasını ve ortamdaki hidrojen atomlarıyla bağlanmasını sağladı. (IV) Böylece jet yakıtı olarak kullanılacak hidrokarbon molekülleri oluştu.

Numaralandırılmış bu cümlelerin hangisinde amaç - sonuç ilişkisi vardır?

- A) I
 B) II
 C) III
 D) IV

11. (I) 1968 yılında Ankara Üniversitesi Astrofizik Ana Bilim Dalında asistanlık görevime başladım. (II) Önce doktora sonrasında doçentlik çalışmalarımı tamamladım. (III) Ardından bir yıl boyunca ODTÜ'de misafir profesör olarak derslere girdim. (IV) Orada Ulusal Astronomi Kongresini gerçekleştirmek için yoğun bir çalışma temposuna girdim.

Numaralandırılmış bu cümlelerin hangisinde amaç - sonuç ilişkisi vardır?

- A) I
 B) II
 C) III
 D) IV

Cümle Oluşturma

Söz dizilerini oluşturan sözcük ve sözcük grupları gelişigüzel değil, anlamlı olarak sıralanır. Cümle oluşturma sorularını çözerken izlememiz gereken yol şudur: Öncelikle cümlenin en önemli ögesi olan, yargı bildiren "yüklem" sona alınır. Diğer sözcüklerin sıralaması ise cümlede anlatılmak istenen ifade doğrultusunda gerçekleşir.

Örnek:

1. neşeye	}	Karamsarlığımız yerini neşeye bıraktı. 4 - 2 - 1 - 3
2. yerini		
3. bıraktı		
4. karamsarlığımız		

Örnek:

1. okuyanlar	}	Kitap okuyanlar akıcı konuşur. 2 - 1 - 4 - 3
2. kitap		
3. konuşur		
4. akıcı		

Cümle Tamamlama

Cümlede boş bırakılan yerlerin anlam bütünlüğünü sağlayacak şekilde tamamlanmasıdır. Öncelikle cümlede anlatılmak istenen anlaşılmalı ve cümlede boş bırakılan yer; anlam, konu ve cümle kuruluşu yönünden uyumlu bir şekilde tamamlanmalıdır.

Dikkate Al

Cümle tamamlanırken zaman, kişi ve bağlaçlara dikkat edilmelidir.

Hiçbir zafere çiçekli ---- gidilmez. (yollardan)

Etkinlik 17

Aşağıda karışık olarak verilen sözcük ve sözcük gruplarıyla anlamlı ve kurallı cümleler oluşturunuz.

✓ atıldık - gibi - şimşek - bir - yedi - semte - koldan

✓ bizim - zaman - su - gibi - geçiyor - köyümüzde

✓ en - biri - İstanbul'un - ve - sorunlarından - Ankara'nın - büyük - trafikdir

✓ çatısını - evin - borular - düştü - taşıyan

1. 1. sözcüklerle
2. sanattır
3. yapma
4. betimleme
5. resim

Numaralanmış sözcüklerle anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturulduğunda sıralama aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) 2 - 3 - 1 - 4 - 5
B) 5 - 1 - 4 - 3 - 2
C) 4 - 1 - 5 - 3 - 2
D) 3 - 1 - 4 - 2 - 5

2. "Ne kadar ---- olursa olsun, bunu ---- sevdiklerimiz yoksa mutlu olamayız."
cümlesinde boş bırakılan yerlere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

- A) mutlu - bölüşecek
B) paramız - paylaşacak
C) umutlu - gösterecek
D) zengin - kabul edecek

3. "Pek çok sanatçının geleceğe mektup göndermemesinin nedeni ----" cümlesi düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisiyle tamamlanamaz?

- A) özgünlükten yoksun olmasıdır.
B) nitelikli eser üretmemesidir.
C) kalıcılığın önemine inanmasıdır.
D) ele aldığı konuları iyi işleyememesidir.

4. • Anne sütü bebeklerin beslenmesinde olan hem biyolojik değeri en yüksek hem de en ekonomik besindir.
• Gelişmekte olan ülkelerde özellikle çocuk sağlığının korunması açısından büyük önem taşır.

Bu iki cümlede ifade edilenlerin anlamca doğru bir biçimde birleştirilmiş hâli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anne sütü, gelişmekte olan ülkelerde özellikle bebeklerin beslenmesinde hem biyolojik değeri en yüksek hem de en ekonomik besindir ve çocuk sağlığının korunması açısından büyük önem taşır.
B) Bebeklerin beslenmesinde en ekonomik besin olan anne sütü, özellikle gelişmekte olan ülkelerde çocuk sağlığının korunması açısından büyük önem taşır.
C) Anne sütü bebeklerin beslenmesinde hem biyolojik değeri en yüksek hem de en ekonomik besin olup özellikle gelişmekte olan ülkelerde çocuk sağlığının korunması açısından büyük önem taşır.
D) Özellikle gelişmekte olan ülkelerde çocuk sağlığının korunması açısından büyük önem taşıyan anne sütü, bebeklerin beslenmesinde hem biyolojik değeri en yüksek hem de en ekonomik olan besindir.

5. 1. saltanattır
2. güzellik
3. süren
4. bir
5. kısa

Numaralanmış sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan ikinci olur?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5

6. I. insanı yıpratıcı
II. şüphe
III. asla
IV. fakat
V. zehirdir
VI. öldürmeyen

Numaralanmış bu sözcük ve söz öbekleriyle kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturulursa sıralama nasıl olur?

- A) I - II - III - VI - IV - V
B) II - I - IV - III - VI - V
C) II - VI - IV - I - III - V
D) I - II - IV - III - VI - V

7. "gelip geçidir - emek - mutluluklar - elde edilen - harcamadan" Bu sözcüklerle anlamlı bir cümle oluşturulduğunda baştan dördüncü sözcük aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) emek
B) harcamadan
C) mutluluklar
D) elde edilen

8. 1. insan
2. kendi
3. imzalar
4. kaderini
5. tercihleriyle

Numaralandırılmış bu sözcüklerle anlamlı ve kurallı bir cümle kurulduğunda sıralama aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) 4-5-2-1-3
B) 1-5-2-4-3
C) 1-2-5-3-4
D) 2-4-1-3-5

9. Yalnız şiir türüyle ---- şair, bu alanda bir çok ödülün ---- .

Bu cümlede boş bırakılan yelere aşağıdakilerden hangileri getirilmelidir?

- A) adını duyuran - alınmasına yol açtı
B) düşüncelerini yazan - kazanılmasına yol açtı
C) ilgilenen - sahibi oldu
D) devam eden - arasında buldu kendini

10. I. yaşam
II. sevgisiz
III. bütün çiçeklerinin
IV. ölmüş olduğu
V. bir bahçe gibidir
VI. güneş almayan

Numaralandırılmış bu kutularda bulunan sözlerle kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturulursa sıralama nasıl olur?

- A) I - II - VI - IV - V - III
B) II - I - III - IV - VI - V
C) III - II - IV - V - VI - I
D) VI - I - II - III - IV - V

11. I. ışığın yardımıyla ve deriden yapılmış renkli
II. Karagöz, beyaz bir perdenin arkasına konan
III. oynatılması esasına dayanan bir gölge oyunudur
IV. geleneksel halk tiyatrosunda önemli bir yeri olan
V. birtakım tasvirlerin çubuklarla perdeye yansıtılarak

Yukarıdaki söz öbekleri anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturulacak biçimde sıralandığında hangisi baştan üçüncü olur?

- A) I
B) II
C) III
D) IV

Cümlelerin İfade Ettiği Anlam Özellikleri

Varsayım: Gerçekleşmemiş bir olayı, gerçekleşmiş gibi kabul edip ona göre bir düşünceyi ortaya koymaktır.

Dikkate Al

"Tut ki, farz et ki, diyelim ki, turalım ki..." gibi ifadelerle başlayabilir.

Örnek

- Tut ki doktor oldun, hastaların nasıl davranırsın?
- Farz edelim buraya geldi, ne yaparsın?
- Bu konuda doğru söylediğini kabul edelim.

Tasarı

Olması ya da yapılması istenen, planlanan şeyin zihinde aldığı biçime verilen addır.

Örnek

- Yeni bir kitap yazmayı düşünüyorum.
- Gelecek yıl hayatımda bazı değişiklikler yapacağım.
- Bağlama kursuna gitmeyi düşünüyorum.

Öneri (Tavsiye)

Bir sorunu çözmek, eksikliği gidermek üzere öne sürülen düşüncedir.

Örnek

- Hedeflerin için daha çok çalışmalısın.
- Çalışmalarını günü gününe yaparsan başarıyı yakalarsın.

Biçem (Üslup)

Yazarın anlatım tarzı, dilidir. Yazarın anlatımı, tekniği, söyleyiş biçimi "**biçem (üslup)**" olarak adlandırılır.

Dikkate Al

"Yazar nasıl anlatıyor?" sorusuna yanıt alınabilir.

Örnek

- Yazarın süslü, sanatlı anlatımı anlaşılabilirliğine gölge düşürmüştü.
- Bu yazar duygu ve düşüncelerini gösterişe kaçmadan sade bir şekilde anlatmayı tercih etmiştir.

Konu (İçerik): Bir yapıtın konusu ve temasını anlatan cümlelerdir.

Dikkate Al

"Yazar ne anlatıyor?" sorusuna yanıt verir.

Örnek

- Bu roman Osmanlı'nın son dönemlerine ışık tutuyor.
- Ömer Seyfettin çoğu hikâyesinde kendi yaşamını anlatır.

Olasılık (İhtimal): Bir şeyin olabilmesi durumunu, olabilirliğini içeren cümlelerdir.

Dikkate Al

"Belki, galiba, zannedersen, herhalde" gibi ifadeler cümleye olasılık anlamı katar.
Yarın kar yağabilir.
Galiba sizinle bu konuyu konuşacak.

Tahmin

Bir durumun nasıl gerçekleşeceği hakkında fikir yürütmektir.

Örnek

- Sınıf arkadaşın, dün buraya gelmiştir.
- Hareketlerinden işlerin yolunda gitmediğini anlamıştım.

Eleştiri

Bir yapıtın, yazarın, konunun, kişinin olumlu ya da olumsuz yanlarını bulup ortaya koymaktır.

Örnek

- Yazarın şiirsel anlatımı okuyucuyu derinden etkiliyor.
- Romanlarında seçtiği konu bakımından özgün değil.

Öz Eleştiri

Kişinin kendisine ait özellikleri ve kendisiyle ilgili konu ve durumları eleştirmesidir.

Örnek

- Son yazılarımda herkesin kullandığı basmakalıp ifadeleri kullandığımı söyleyebilirim.

Değerlendirme

Bir yapıt, bir sanatçı, bir olay ile ilgili olumlu ya da olumsuz yargıda bulunmaktır. Değerlendirmeler özel veya nesnel olabilir.

Örnek

- Eserlerinde yaratılan olumlu hava okuru sarıp sarmalıyor.
- Hem dili hem anlatımı yönüyle bütün yazarların örnek alabileceği bir eserdir bu.

Ön Yargı

Bir kişi veya durumla ilgili olarak peşin hüküm veya yargıda bulunmaktır. Konu veya olayla ilgili olumlu ya da olumsuz yargılar öne sürülür.

Örnek

- Karşı komşumuz iyi birine benziyor.
- Göreceksiniz bu işi eline yüzüne bulaştıracak.

Kararsızlık

İnsanın seçeneklerden birini seçmeden kararsızlık yaşaması durumudur. (ikilem)

Örnek

- Akşamleyin dışarı mı çıksam, ders mi çalışsam?
- Bilmem söylesem mi, söylemesem mi?

Gerçekleşmemiş Beklenti

Bir olay ya da durumun beklenenin tersi şeklinde gerçekleşmesidir.

Dikkate Al

"Zannetmiştim, sanıyordum, ummuştum..." gibi sözcüklerle yapılır.

Örnek

- Sınavdan yüksek not alacağını düşünmüştüm.
- Bu yıl bize geleceğini sanıyorduk.

Uyarı (İkaz)

Bir konu, sorun üzerine ilgi çekmeye uyarı denir.

Örnek

- Kapıyı kilitlemeden gelmeyin sakın.
- Sınava giderken belgeleri kontrol etmeyi unutma.

Onay Cümleleri

Bir sözü, eseri, davranışı; iyi, doğru bulduğunu ifade eden cümlelerdir.

Örnek

- Eşyaların bir kısmını ihtiyacı olan kimselere vermen çok doğru davranış.
- Yeni projenizi destekliyorum.

Tanımlama

Bir kavramı ya da nesneyi değişmez özellikleriyle tanıtmaya tanımlama denir. "Nedir? / Kimdir?" sorusuna cevap verir.

Örnek

- Dize sonlarındaki ses benzerlikleridir, kafiye.
- Zamir, ismin yerini tutan sözcüklere verilen addır.

Karşılaştırma

Bir düşünce ya da kavramı daha anlaşılır hâle getirebilmek amacıyla onun herhangi bir yönünün başka düşüncelerle veya kavramlarla kıyaslanmasıdır.

Örnek

- Son günlerde derslerine daha fazla çalışıyor.
- Türkiye'nin en yeşil bölgesi Karadeniz'dir.

Benzetme

Aralarında ilgi olan iki şeyden zayıf alanın güçlü olana benzetilerek anlatıldığı cümlelerdir.

Örnek

- Çamaşırlar kar gibi beyazdı.
- Yaralı bir ceylan gibi ürkekti bakışları.

Abartma

Bir nesneye veya durumu olduğundan daha önemli, daha büyük göstermeye abartma denir.

Örnek

- Dünyalar kadar ödevim var.
- Bir of çeksem karşıki dağlar yıkılır.

Örneklendirme

Bir düşünceyi daha inandırıcı kılmak için o düşünceyle ilgili şahıs, olay veya eserden örnekler veren parçalardır.

Örnek

- Okumaktan vazgeçemeyeceğim kitaplarım var: Küçük Prens, Küçük Arı...

Aşamalı Durum

Bir durumun olumlu veya olumsuz yönlerinin giderek değiştiğini anlatan cümlelerdir.

Örnek

- Hasta her geçen gün biraz daha iyileşiyor.
- Teknoloji geliştikçe insanoğlu yalnızlaşıyor ve kendi kabuğuna çekiliyor.

Etkinlik 19

Aşağıdaki cümlelerin karşısına ilgili olduğu kavramlarından uygun olanı yazınız.

Varsayım

tasarı

gerçekleşmemiş

beklenti

kararsızlık

onaylama

öneri

değerlendirme

uyarı

1. İnsanları hasta eden virüsleri tek bir aşıyla yok edebileceğimizi bir düşün.
2. Beni anlayacağını ummuştum.
3. Farz edelim ki bu sınavı kazandın, ne yapardın?
4. Önümüzdeki sene araba almayı düşünüyoruz.
5. Sınava yazarak mı çalışsam okuyarak mı çalışsam?
6. Arkadaşlar, biraz sessiz olabilir miyiz?
7. Yazar son kitabında savruk bir anlatım benimsemiş.
8. Üniversiteyi kazanmak istiyorsan düzenli ders çalışmalısın.
9. Otobüste gördüğümüz gencin, yaşlı kadına yer vermesi, yerinde bir davranıştı.
10. Zor ve ezber gerektiren derslere sabahları çalışmalısın.

Örnek Soru

- Öznellik** : Söylenenin kendi düşüncesini, duygusunu veya beğenisini içeren durumlardır.
İçerik : Bir sanat yapıtında, neyden söz edildiğini yapıtın ne ile ilgili olduğunu belirten yapıtlardır.
Karşılaştırma : Kişilerin veya varlıkların benzer veya farklı yanlarını incelemek amacıyla yapılan kıyaslamadır.

(I) İlk defa 1919 yılında yayımlanan eserde, Refik Halit Karay, konularını I. Dünya Savaşı yıllarında yakından gördüğü Anadolu halk ve hayatından alan hikâyelere yer vermiştir. (II) Anadolu'da yaşayan yerli tipleri o zamana kadar görülmemiş bir canlılıkla anlatmıştır. (III) Anadolu, bu eserle ilk defa okuyucularla buluşur. (IV) Kahramanları gerçek kişilerden oluşan bir kitap olmasıyla diğer eserlerinden daha çok ün kazandırmıştır.

Bu metinde numaralanmış cümlelerden hangisi tanımlı yapılan kavramlardan biri ile eşleşmez?

- A) I B) II C) III D) IV

Biz Çözdük

- Bu metinde;
 I. cümle içerik
 II. cümle öznellik
 IV. cümle karşılaştırma kavramı ile eşleşir. III. cümlede nesnellik hâkimdir.

Cevap: C

Örnek 15

	Cümle	Anlamına göre cümlenin türü
I	Bu görev için Seda Hanım'ı uygun görüyorum.	Öneri
II	Okulda bir "meslekler semineri" başlatmayı planlıyoruz.	Tasarı
III	Yazarın yeni romanının da çok eleştirileceğini düşünüyorum.	Varsayım
IV	Sanırım, toplantımız yarına ertelenecek.	Ünlem

Bu tablonun hangi satırındaki belirleme doğru değildir?

- A) I ve II B) II ve III C) III ve IV D) I ve IV

Sen Çöz 15

Etkinlik 20

Aşağıdaki cümlelerin ifade ettiği anlam özelliklerini tabloda işaretleyiniz.

Pekıştır			
Cümleler	Karşılaştırma	Benzetme	Abartma
1. Aslan gibi kuvvetli askerlerimiz vardır.			
2. Üzüntüden iğne ipliğe dönmüş.			
3. İlk albümüne göre bu albümü daha çok satmış.			
4. Mehmet, tilki gibi kurnaz bir adamdır.			
5. Taş misali yüreklere hiçbir şey işlemez.			
6. En sevdiğim kitap İnce Memed'i iki günde bitirdim.			
7. Soğuktan burnum dondu.			
8. Kardeşim o kadar zayıf ki rüzgâr esse uçar.			
9. Çocuğa buz gibi su verersen hastalanır.			
11. Hafta sonu izlediğimiz film o kadar komikti ki gülmekten öldük.			

Etkinlik 21

Tablodaki cümlelerin taşıdıkları anlamları uygun kutucuklara işaretleyerek gösteriniz.

Cümleler	Tanım	Üslup	İçerik	Tahmin	Olasılık	Eleştiri
1. Kinaye, bir sözün hem gerçek hem mecaz anlamını taşıyacak şekilde kullanılmasıdır.						
2. Sınavda bu konudan soru çıkabilir.						
3. Amcamlar çoktan eve varmıştır.						
4. Eserlerinde kullandığı dil, hitap ettiği kit-leye pek uygun değil.						
5. Yazar, kişilerin belirleyici özelliklerini so-mut bir biçimde yansıtmış.						
6. "Dokuzuncu Hariciye Koğuşu" kişilerin psi-kolojisi üzerine yazılmış bir otobiyografik romana örnektir.						

1. (I) Şiir, yalnızca duygulardan ibaret değildir. (II) Şiir; zengin sembollerle, ritimli sözlerle, seslerin uyumlu kullanımıyla ortaya çıkan anlatım biçimidir. (III) İşte ben bu yüzden Cumhuriyet Dönemi şairlerini okuyorum. (IV) Cahit Külebi'nin şiirlerinde bunu açık biçimde görürüz.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir tanımlama yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

2. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin anlam özelliği ayraç içinde yanlış verilmiştir?

- A) Yaşantımı yazmayı planlıyorum. (Tasarı)
B) Gözlerimin yaşı sel oldu gitti. (Abartma)
C) Tut ki seninle hiç tanışmadık. (Tahmin)
D) Uyumadan önce mutlaka kitap okumalısın. (Öneri)

3. • Ablam, abimden daha çalışkan bir öğrencidir.
• Başarı arttıkça çalışma azmi de artıyordu.
• Kemal Tahir romanlarında halk söyleyişlerinden ve deyimlerden sıkça yararlanmıştı.
• Sınavda birinci olacağını düşünüyordum.

Bu cümlelerde aşağıdakilerden hangisinin örneği yoktur?

- A) Aşamalı Durum B) Tahmin
C) Karşılaştırma D) İçerik

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisi "içerik" cümlesi değildir?

- A) Kırsal kesim insanının yaşamı anlatılmış eserde.
B) Romanda tüm sözcükler yerli yerinde kullanılmıştır.
C) Orta Anadolu insanının doğasının eserlerine yansıtmış.
D) Kitabında Çukurova'da yaşanan işçi ve işveren ilişkilerini işlemiş.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir "eleştiri" yapılmıştır?

- A) Onu zamanında uyarmalıydım.
B) O, işinde her zaman titizdir.
C) Bu kafayla bir baltaya sap olmazsın.
D) İzin verirseniz bu konuyu sonra konuşalım.

6. I. Bu işi kesinlikle yapamazsın.
II. Ben zaten onun suçlu olduğunu biliyordum.
III. Düşünmeden konuşuyorum çevremdekilerin kalbini kırıyorum.
IV. Konuları açık, anlaşılır bir dille ele almış.

Numaralanmış cümlelerin hangi ikisinde "ön yargı" vardır?

- A) I - II B) I - III
C) II - III D) III- IV

7. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin anlam özelliği ayraç içinde yanlış verilmiştir?

- A) Acaba biraz daha mı beklesem. (Kararsızlık)
B) Kırılacak eşya var dikkat edin. (Uyarı)
C) Aferin sana, son zamanlardaki çalışmalarının karşılığını aldın. (Onay)
D) Önümüzdeki yaz eski arkadaşlarımı ziyaret etmeyi düşünüyorum. (Varsayım)

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde örnekendirme yapılmıştır?

- A) Yaban ormanlarının en vahşisi Amazon ormanlarıdır.
B) Düşler; uyurken zihinde beliren olayların, düşüncelerin bütünüdür.
C) Öğretmenimiz Kurtuluş Savaşını işleyen romanlarımız arasında Yaban, Ateşten Gömlek'i çok sevdiğini söyledi.
D) İki dağ arasındaki geçide vadi denir.

9. Aşağıdaki tablonun hangi satırında belirtilen kavramla verilen örnek uyumlu değildir?

	Kavram	Örnek
A)	Varsayım	Farz edelim ki istediğin okulu kazandın.
B)	Tasarı	Ablam araba almayı düşünüyor.
C)	Olasılık	Onun yaşadıklarını yaşasaydım belki ben de kuşkucu olabilirdim.
D)	Değerlendirme	Bize geleceğini söylemişti, gelmiş olabilir.

10. Spor yapmanın beyne etkisini araştıran bilim insanları, genç yaşlarda yapılan düzenli egzersizlerin ileri yaşlardaki hafıza performansına iyi geldiğini bulmuşlar. Unutkanlığın sıklıkla görüldüğü Alzheimer gibi hastalıkların engellenmesinde düzenli egzersizin çok büyük payı olduğu kanıtlanmıştır.

Bu parçanın ikinci cümlesiyle ilgili aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi doğrudur?

- A) Tanımlama yapılmıştır.
- B) Benzetme yapılmıştır.
- C) Örneklendirme yapılmıştır.
- D) Varsayım cümlesidir.

11. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin anlam özelliği ayrıç içinde yanlış verilmiştir?

- A) O yazılarını yazarken asla anlama önem vermez. (Varsayım)
- B) Sıvı hâle geçmiş doğal gazla sıvı doğal gaz (LPG) adı verilir. (Tanımlama)
- C) Son kitabında konu gerçek yaşamdan alınmıştır. (Değerlendirme)
- D) Sınavda başarılı olacağını düşünmüştüm. (Gerçekleşmemiş beklenti)

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde hem olumlu hem olumsuz eleştiri yapılmıştır?

- A) Ömer Seyfettin, öykülerinden sağlam bir yapı oluşturmuştur.
- B) Halide Edip Adıvar'ın eserlerinde gözlem çok sağlam olmakla birlikte dili savruk, özensiz ve pürüzlüdür.
- C) Son eserlerinde toplumsal sorunları dile getirmiştir.
- D) Halit Ziya Uşaklıgil, başarılı psikolojik tahliller yapmıştır.

13. I. Satürn, Güneş Sistemi'ndeki en büyük ikinci gezegendir.
II. Satürn'ün atmosferinde belirli aralıklarla kasırgalar oluşur.
III. Sahip olduğu gaz yapısı Jüpiter'inkine benzese de Satürn, Jüpiter'den çok daha hafif.
IV. Satürn'ün halkalarının nasıl oluştuğu kesin olarak bilinmese de uydularının oluşumu sürecinde ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Numaralandırılmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) I. - Karşılaştırma yapılmıştır.
- B) II. - Aşamalı bir durum vardır.
- C) III. - Sadece benzetme vardır.
- D) IV. - Tahmin yapılmıştır.

Cümleye Hâkim Olan Duygu

Yakınma: Bir durumdan duyulan rahatsızlığın dile getirilmesine **yakınma** denir. Yakınmada bir durumdan şikâyet etme söz konusudur.

Örnek

- Anlatsam da anlamaz ki.
- Nerede, nasıl konuşması gerektiğinin hâlâ öğrenemedi.
- Kardeşimin spora devam etmemesi beni çok üzüyor.

Sitem: Bir kimseye yaptığı bir hareketten dolayı duyulan kırgınlığın yumuşak bir dille aktarıldığı cümleler **sitem** denir.

Örnek

- Buraya kadar geldin de beni ziyaret etmedin.
- Hani bana bir daha yalan söylemeyecektin?

Pişmanlık: Yaptığı bir işin veya davranışın olumsuz sonucunu görerek üzülmeye **pişmanlık** denir.

Örnek

- Üzüleceğini bile bile ona bu sözleri neden söyledim?
- Ödevlerimi zamanında yapmalıydım.

Hayıflanma: Bir kimsenin yapmadığı bir işten dolayı hissettiği üzüntüyü dile getirmesine **hayıflanma** denir.

Örnek

- Zamanında bir dil daha öğrenebilseydim.
- Öğrencilik yıllarımı istediği gibi yaşamadım.

Şaşırma: Beklenmeyen bir durum karşısında nasıl davranacağını bilememe, hayrete düşme duygusuna **şaşırma** denir.

Örnek

- Birden karşıma çıkmasın mı?
- Ben gitmesini beklerken o "Biraz daha oturalım." demesin mi?

Sevinç: İstenen veya hoş giden bir şeyin olmasıyla duyulan mutluluğa **sevinç** denir.

Örnek

- Yaşasın, yarın tatile gidiyoruz!
- Yaz tatili başladığı için çok mutluyum.

Beğenme: Herhangi bir durum ya da olaydan duyulan memnuniyetin dile getirilmesine **beğeni** denir.

Örnek

- Kırmızı elbise sana çok yakışmış.
- Ev dediğin böyle manzaralı olmalı

Üzülme (Hüzün): Olması istenilmeyen olaylardan doğan sıkıntı ve gam içeren cümleler üzüntü cümleleridir.

Örnek

- Onun bu hâlini görmek moralimi bozuyor.
- Bu olay karşısında söyledikleri içime oturdu.

Özlem: Geçmişte yaşanan günlerin tekrar yaşanma isteğini ya da bir yeri veya bir kişiyi görme isteğini dile getiren cümleler **özlem** içerir.

Örnek

- Nerede o eski bayramlar!
- Yıllardır görmediğim arkadaşlarım burnumda tütüyor.

Endişe (Kaygı): Olumsuz bir durumun gerçekleşme olasılığından dolayı duyulan kaygıyı anlatan cümleler **endişe (kaygı)** içerir.

Örnek

- Ya sınavı kazanamazsam!
- O kadar hazırlık yaptık ya gelmezse...

Korku: Bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygının dile getirildiği cümlelerdir.

Örnek

- Eyvah, çocuk düştü!

Küçümseme: Bir kişiye veya olaya değer vermeme, onu küçük görme, önemsememe, hafife alma anlamı taşıyan cümlelerdir.

Örnek

- Bunlara şiir mi diyorsunuz, onları çocuk bile yazar.
- Bu da adam olacak da iş yapacak.

Azımsama: Bir şeyin beklendiğinden az olduğu yargısına varmak, nicelik açısından az görmektir.

Örnek

- Bu sınıfa bu kadar öğrenci nasıl sığabiliriz ki?
- Günlerdir çalışıyorsun, ne kadar az iş yapmışsın.

Bıkkınlık (Usanç): Herhangi bir şeye karşı duyulan bıkkınlığı içeren cümlelerdir.

Örnek

- Yeter artık, bu ödev ne zaman bitecek?

Kızgınlık (Öfke): Herhangi bir kişiye, olaya ya da duruma karşı duyulan tepkiyi içeren cümlelerdir.

Örnek

- Ne boş boş geziyorsun sokakta!

Merak: Bir şeyi anlamak, öğrenmek, bilmek isteğinin dile getirildiği cümlelerdir.

Örnek

- Annem dün gece beni çok merak etmiş.
- Yanındaki ablası mıydı acaba?

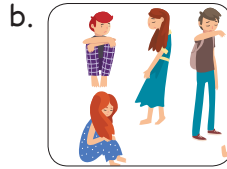
Etkinlik 22

Aşağıdaki cümlelerin karşısına hâkim oldukları duyguları yazınız.

1. Oyuncaklarını düzgün kullanmayı ne zaman öğreneceksin?
2. Hasta adamın yanına gelmedin en azından telefon etseydin.
3. Keşke o yıllarda daha tutumlu davranıyordum.
4. Zamanında bir araba alsaydık çok iyi olacaktı.
5. Çocuğun yaşından büyük laflarını duyunca birbirimize baktık.
6. Yeni saçların çok yakışmış.
7. Hediyeleri kargoyla gönderecekmış, ya kırılırsa!
8. Okuyacak da bizi kurtaracakmış.
9. Yıllar sonra onu karşımda görünce ne yapacağımı bilemedim.
10. Aldığım maaş evin ihtiyaçlarını karşılamıyor.
11. Çocukluğum, nasıl isterdim sana gelmeyi.
12. Sürekli aynı şeyleri tekrarlamaktan bezdim.
13. Bakalım diş tellerimin çıktığını fark edecekler mi?
14. Üniversiteyi kazanan Yaren'in mutluluğu gözünden okunuyordu.
15. Onu asla affetmeyeceğim!

Etkinlik 23

Aşağıdaki görsellerin içerdiği duyguları boş bırakılan yere yazınız.

1. Bir durumdan duyulan rahatsızlığın dile getirilmesine yakınma denir.
Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde "yakınma" anlamı vardır?
- A) Hiçbir zaman sana yalan söylemedim.
B) Ali ne yapıyorsa kardeşi de aynısını yapıyor.
C) Bir kere bile beni aramadın.
D) Son zamanlarda yaşananlara kimse bir dur demiyor.

2. Aşağıdakilerin hangisinde cümleye hâkim olan duygu yanlış verilmiştir?

A) Bu kadar gecikeceğini bilseydim ona asla izin vermezdim.

Pişmanlık

B) Onun yapıtlarının en büyük başarısı, içten bir anlatımının olmasıdır.

Beğeni

C) Çok geçmeden arabanın lastiği patlamasın mı?

Şaşkınlık

D) Siz buna şiir mi diyorsunuz, bunu herkes yazar.

Azımsama

3. • Ben bu ücretle burada çalışamam.
• Şimdi köyde olup doğayla baş başa kalmak isterdim.
• Bir anda tepemde belirince elim ayağım boşaldı.
• Bardağın hep dolu tarafını örmek gerek.

Bu cümlelerde aşağıdaki kavramlardan hangisi yoktur?

- A) Azımsama
B) Şaşırma
C) Özlem
D) Pişmanlık

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı bir duygu hâkimdir?

- A) Yine mi aynı kaseti koyuyorsun!
B) Sürekli şikâyet eden insanlar beni yoruyor.
C) Bu yıl mutlaka sınavı kazanacağım.
D) Her gün aynı yemekleri yemekten sıkıldım.

5. I. Evet, oraya ben de geleceğim.
II. Bu takım, kesin maçı kazanır.
III. Onu aradığımı keşke söyleseydim.
IV. O güzel günlere bir dönebilsem.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde "pişmanlık" anlamı vardır?

- A) I B) II C) III D) IV

6. (I) Ahmet Hamdi Tanpınar, şiirlerinde "zaman, rüya, hayal" gibi temaları işlemiştir. (II) Resim sanatına ilgi duyan sanatçı, şiirlerinde adeta ressam gibi manzaralar çizmiştir. (III) Roman ve hikâyelerinde tarih, musiki, zaman vazgeçilmez unsurlardır. (IV) Batı'dan aldıklarını zengin Doğu kültüründe eriterek oluşturduğu şiirsel üslubu, çocukluk anılarından ve mizacından gelen hayal dünyası, sağlam roman kurgusuyla birleşerek onu yüzyılın önemli romancılarından biri yapmıştır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede sanatçının şiirlerindeki konu hakkında bilgi verilmiştir.
B) II. cümlede benzetme yapılmıştır.
C) III. cümlede karşılaştırma yapılmıştır.
D) IV. cümlede hem biçim hem içerik hakkında bilgi verilmiştir.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı bir duygu hâkimdir?

- A) Nerede gençliğimin en güzel günleri?
 B) Onun hakkında öyle şeyler duydum ki donakaldım.
 C) Birden karşıma çıkmasını mı?
 D) Geldiği gibi gittiği bir oldu, ne yapacağımı bilemedim.

8. I. Gecikti, yolu karıştırmış olmalı.
 II. Sizden sessiz olmanızı istiyorum.
 III. Zamanla gerçek bir yetişkine dönüştü.
 IV. Ben cuma akşamı sinemaya gidelim, diyorum.

a.	Öneri
b.	Uyarı
c.	İhtimal
d.	Aşamalı durum

Numaralanmış bu cümlelerin harflenmiş anlamlarla doğru eşleştirilişi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) a - I, b - III, c - IV, d - II
 B) a - IV, b - I, c - III, d - II
 C) a - IV, b - II, c - I, d - III
 D) a - III, b - II, c - IV, d - II

9. Şevval'in yaptığı çalışmalara bakıyorum da, ----

Bu cümlelerin "merak" anlamı taşıması için aşağıdakilerin hangisiyle tamamlanması gerekir?

- A) ağızım açık kalıyor.
 B) hep aynı şeyler.
 C) nasıl yapmış acaba?
 D) içim kıpır kıpır.

10.

Hasan Ali

Aa! Türkçe soruları iptal edilmiş.

Elif

Ben Türkçe sınavına çalışmıştım. Bu sınavı ya yapamazsam!

Hande

Arkadaşlar sınav başladı odaklanamıyorum.

Baran

Acaba öğretmen sınavları iptal eder mi?

Sınıftaki öğrencilerin konuşmalarına göre aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Hasan Ali'nin ifade ettiği duygu şaşırma-
dır.
 B) Elif'in ifade ettiği duygu kaygıdır.
 C) Hande'nin ifade ettiği duygu sitemdir.
 D) Baran'ın ifade ettiği duygu meraktır.

Örtülü Anlam

Cümlede açıkça söylenmediği hâlde cümlenin anlamından veya cümledeki bazı ifadelerden çıkarılabilecek anlama **örtülü anlam** denir.

Örtülü anlamın bulunduğu cümlelerde karşılaştırmalara, aşamalı durumlara yer verilebilir.

Örnekler:

Arkadaşım yine geç kaldı.

Örtülü Anlam = Arkadaşı daha önce de geç kalmıştır.

Bu filmi Fatoş da izlemiş.

Örtülü Anlam = Film Fatoş dışında izleyen de olmuş.

Seninle tekrar konuşmak iyi geldi.

Örtülü Anlamı = Seninle daha önce de konuştuk.

Dikkate Al

Örtülü anlam ararken "en, daha, sadece, kadar, artık, de, tekrar" gibi ifadelerle dikkat etmek gerekir.

Örnek Soru

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde örtülü anlam yoktur?

- A) En güzel masalı dedem anlatır.
- B) Hava bugün daha soğukmuş.
- C) Yarın bize gelin, geçmiş günlerden konuşalım.
- D) Bu yıl da kar çok yağacakmış.

Biz Çözdük

A seçeneğinin örtülü anlamı: Başkalarının da masal anlattığı ancak en güzel masalı dedesinin anlattığı anlaşılıyor.

B seçeneğinin örtülü anlamı: Bugün havanın önceki günlerden daha soğuk olduğu anlaşılıyor.

D seçeneğinin örtülü anlamı: Kar yağışının önceki yıllarda yağdığı gibi, bu yıl da çok olacağı anlaşılıyor.

C seçeneğinde örtülü anlam yoktur.

Cevap: C

Örnek 16

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde örtülü bir anlam vardır?

- A) Bu sınavda ben de iyi not aldım.
- B) Dışarıdan sesler geliyordu.
- C) Arabanın ışığı gözümü alıyordu.
- D) Kapının kolu kırılmış.

Sen Çöz 16

Örnek

Kardelen dün de okula gelmedi.

Kardelen daha önce de okula gelmemiş. (çıkarılabilecek yargı)

Kardelen okulu sevmiyor. (çıkarılamayacak yargı)

Dikkate Al

Kesin yargıya götürececek sözcükler ve ekler şunlardır:
"en, daha, -da / de"

Örnek Soru

Venüs ve Dünya, Güneş sisteminde birbirine en çok benzeyen iki gezegendir.
Bu cümleden, aşağıdakilerin hangisine kesin olarak ulaşılabilir?

- A) Güneş sisteminde Venüs ve Dünya'dan başka gezegen araştırılmamıştır.
- B) Güneş sisteminde birbirine benzeyen başka gezegenler de vardır.
- C) Venüs, Dünya'ya yakın mesafede olan gezegenlerden biridir.
- D) Dünya'ya Venüs kadar benzeyen gezegenler, Güneş sisteminin dışındadır.

Biz Çözdük

Verilen cümle incelendiğinde, birbirine benzeyen başka gezegenlerin de olduğu anlamına ulaşılabilir.

Cevap: B

Etkinlik 24

Aşağıdaki cümlelerin taşıdığı örtülü anlamları boşluklara yazınız.

1. Antalya gezisine sadece bizim sınıf gidecekmış.
.....

2. Sevda toplantıya yine geç kalmış.
.....

3. Eskiden teyzemlerle tatile giderdik.
.....

4. Bu küpeler de kulağımı yara yaptı.
.....

5. Kardeşim yine bisikletten düşmüş.
.....

Cümleden Çıkarılabilecek Yargı

Her cümlelerin bir anlam evreni vardır. Cümlede doğrudan veya örtülü şekilde anlatılanlar bu evreni oluşturur. Cümlelerin anlam evreninde yer alan ve cümlede doğrudan verilen yargılara **kesin olarak çıkarılabilecek yargı** denir.

Örnek

İnsan, bazı şeyleri söylemeyi seçtiği için değil; onları belli bir biçimde söyleme seçtiği için yazardır.

Bu cümlede, "bazı şeyleri söyleme" sözüyle, konu; "belli bir biçimde söyleme" sözüyle, üslup kastedilmiştir. Bu cümlede bir insanı yazar yapan şeyin işlediği konu değil, üslubunun olduğu anlatılmak istenmiştir. Bu cümleden çıkarılabilecek yargı "Bir yazarın neyi söylediğinden çok, nasıl söylediği önemlidir."

Cümleden Çıkarılamayacak Yargı

Her cümlelerin bir anlam kapsamı vardır. Cümlede doğrudan veya örtülü şekilde anlatılanlar bu anlam kapsamını oluştururlar. Cümlede doğrudan veya örtülü şekilde yer almayan yargılara **çıkarılamayacak yargı** denir.

Cümlede yapacağımız iş,

Sadece verilen cümleyi yorumlayarak cümleden çıkarılabilecek yargıları bulmaktır. Seçeneklerin içindeki yargılar verilen cümleden çıkarılabilecek yargılardır. Cümlelerden çıkarılabilecek yargılar belirlendikten sonra cümleden çıkarılamayacak yargı kendiliğinden ortaya çıkar.

Örnek 17

"Yazarken ne anlattığıma hep bakarım; kalemim sorumsuz bir duygunun değil, sorumlu bir düşüncenin buyruğunda yürüsün isterim."

Böyle düşünen bir yazar için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yazdıklarının bir işlevi olmasını istediği
- B) Yapıtlarının içeriğini sorguladığı
- C) Yazdıklarıyla kalıcı olmak istediği
- D) Yazdıklarında duygudan çok düşünceye önem verdiği

Sen Çöz 17

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde örtülü anlam vardır?

- A) Başımın ağrısı geçmedi.
- B) Beril yine bisikletten düşmüş.
- C) Mustafa sınavda başarılı olmuş.
- D) Düzenli çalıştığı için sınavda başarılı oldu.

2. Japonya Uzay Araştırma Ajansı (AXA) tarafından geliştirilen ve 2014 yılında Tanegashima Uzay Merkezi'nden fırlatılan Hayabusa - 2 adlı uzay aracı, keşif için Ryugu adlı göktaşına gönderilmiştir.

Bu cümleden aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Hayabusa - 2 adlı uzay aracının kimler tarafından geliştirildiği
- B) Hayabusa - 2 adlı uzay aracının ne zaman, nereden fırlatıldığı
- C) Hayabusa - 2 adlı uzay aracının neden göktaşına gönderildiği
- D) Hayabusa - 2 adlı uzay aracının topladığı örnekler

3. Dürüst ve iyi kalpli bir insan olmak başarı için iyi olabilir ama tek başına yeterli değildir. ----

Bu cümlelerin devamındaki boş bırakılan yere, anlam akışına göre en uygun cümle aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İyi insan olmak kadar, etkili insan olmak da gerekiyor.
- B) İyi insan olduğunuzda doğal olarak tüm kapıların size açıldığını görürsünüz.
- C) Dürüst insanlar mutlaka her zorlu mücadeleden kârlı çıkar.
- D) Başarı için sadece çalışkan olmak yeterlidir.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde örtülü anlam yoktur?

- A) Öğrencilerim artık çalışmalarını düzenli yapıyor.
- B) Antalya gezisine bizimle Ali de gelecekti.
- C) Yağmur yağıyor, yine şemsiyesini almamış.
- D) Bazı şiirler bana umudu fısıldıyor.

5. "İnsanın yaptıkları kadar yapmadıkları da kişiliğinin kalitesini gösterir." cümlesiyle **aslı anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) İnsanın yaptıkları karakterinden belli olur.
- B) İnsanın kişiliğinin kalitesini davranışları gösterir.
- C) İnsanın gösterdiği her davranış karakteri hakkında bilgi verir.
- D) Bir insanın yapmadığı davranış hakkında bilgi sahibi olamayız.

6.

	Cümleler	Neden Sonuç	Koşul Sonuç	Amaç Sonuç
I.	Sağlıklı bir yaşam için abur cubur gıdalar tüketmiyorum.			✓
II.	Stres yaptığı için hastalığı artmış.	✓		
III.	Onu karşımda görünce heyecanlandım.		✓	
IV.	Ders çalışmadı mı mutsuz olur.		✓	

Bu tablonun hangi satırındaki belirleme yanlıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

7.

Kanıtlanamayan, izlenime dayalı olan kişisel yargılara öznel anlatım denir. Kanıtlanabilen ifadelere ise nesnel anlatım denir.

Türkçe dersinde öznel ve nesnel anlatımı işleyen Ebru Öğretmen, öğrencilerden örnek yazmaları ister.

Buna göre aşağıdaki öğrencilerin hangisi nesnel anlatıma örnek vermiştir?

- A) Göksu: Güzel bir kitaplık aldım.
- B) Onat: Türkiye, üç yanı denizlerle çevrili bir ülkedir.
- C) Simay: Kendime ihtiyacım olan kitapları aldım.
- D) Merdan: Kar yağışını izlemeyi çok severim.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde koşula bağlılık söz konusudur?

- A) Yeteneklerin üzerinde düzenli çalışırsan elbette başarıya ulaşırsın.
- B) Dedesini çok özlemiş bu yüzden ona mektup yazıyor.
- C) Güzel günlere kavuşabilmek ümidiyle içindeki umudu hep diri tutuyor.
- D) Arkadaşlarıyla buluşmak üzere hazırlık yaptı.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde aşamalı bir durum söz konusu değildir?

- A) Her geçen gün durumu iyiye gidiyor.
- B) Bu konu giderek anlaşılmaz bir hâl alıyor.
- C) Gün geçtikçe daha iyi anlıyorum.
- D) Her akşam kitap okurum.

10. Aşağıdakilerin hangisinde örtülü bir anlatım yoktur?

- A) Ders çalışmanın da bir yöntemi vardır.
- B) En sevdiğim şeylerden iri de yemek yapmak.
- C) Sınıftakiler yazımı okusun diye büyük yazıyorum.
- D) Öğrencilerin çalışmaları akşama biter.

11. "---- yazmış olmalıydın; ----bir yıldır üzerinde çalışıyorsun" cümlesi, en uygun biçimde aşağıdakilerden hangisiyle tamamlanabilir?

- A) Bugüne kadar - çünkü
- B) Herhalde bir kısmını - bundan dolayı
- C) Şimdiye kadar çoğunu - neredeyse
- D) Önemli bir kısmını - neden

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde dolaylı anlatıma yer verilmiştir?

- A) Yarın dershaneye geleceğim, dedi.
- B) Tatilde düzenli kitap okumalısınız, dedi.
- C) Az çalışıp çok dinlendiğimizi söyledi.
- D) Ellerini yıkamadan masaya oturma, dedi.

13. Çengel boynuzlu dağ keçileri, ülkemizde yaşayan ve doğal yaşam alanları zarar gördüğü için soyu tükenme tehlikesi altında olan hayvanlardandır.

Bu cümleye göre aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılabilir?

- A) Çengel boynuzlu dağ keçileri koruma altına alınmıştır.
- B) Keçilerin soyu barajların yapılmasıyla tükenmiştir.
- C) Sadece keçilerin soyu tükenmiştir.
- D) Keçilerin yaşam alanları zarar gördüğü için soyu tükenme tehlikesi altındadır.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisi kanıtlanabilirlik açısından diğerlerinden farklıdır?

- A) Yazar öykü türünde eser vermemiştir.
- B) İnsanların sanat eserleriyle ilgili düşünceleri değişebilir.
- C) Sanatçı bu eserinde toplumsal sorunlara değinmiştir.
- D) "İstanbul'u Dinliyorum" adlı şiirde şair İstanbul'un çeşitli açılardan tasvirini yapmıştır.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde doğrudan anlatım vardır?

- A) Akşama doğru kar yağacağını söylediler.
- B) Sınavlarının bittiğini söyledi.
- C) Tatil dönüşü size geleceğim, dedi.
- D) Kitapları zamanında almamız gerektiğini söyledi.

3. 1. kendinizi ve çevrenizi
2. sonuçlar
3. başarmak
4. şaşırtacak
5. almaktır

Numaralanmış bu sözcüklerle anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturulduğunda baştan dördüncü sözcük hangisi olur?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5

4. Beril bugün de sınava girmedi.

Bu cümleden aşağıdakilerden hangisine kesin olarak ulaşılabılır?

- A) Beril'in yarın da sınava girmeyeceği beklenmektedir.
- B) Beril dışında herkes sınava girmiştir.
- C) Beril dün de sınava girmemiştir.
- D) Beril okula hiç gelmemiştir.

5. Aşağıdaki zarflarda yazan cümlelerin hangisinde neden - sonuç ilişkisi yoktur?

- A) Kar yağdığı için bize gelmiyor.
- B) Maskesini takmak için elleri yıkadı.
- C) Bir film geleceğe ışık tuttuğu için başarılıdır.
- D) Yazar toplumsal konulara ilgi duyduğu için bugün çok okunuyor.

6. "İnsanı insan yapan, yüzüne güzellik katan ve onu sevdiren tek şey kalbinin temizliğidir." Bu cümleden çıkartılamayacak yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kalp temizliği insanı insan yapan özelliktir.
- B) Kalbi temiz olan her insan kendini sevdiren.
- C) İnsanın yüzüne güzellik katan kalp temizliğidir.
- D) Kalp temizliği insanı sevdiren.

7.

Ahmet Haşim'in şiirlerinde her zaman kapalı bir anlatım vardır.

Aşağıdakilerden hangisi bu cümlenin anlamıyla özdeştir?

- A) Ahmet Haşim, şiirlerinde söz sanatlarını çok kullanmıştır.
- B) Ahmet Haşim'in şiirlerinde hiçbir zaman açık bir anlatım olmadı.
- C) Ahmet Haşim'in şiirleri her zaman özgündür.
- D) Ahmet Haşim'in şiirleri hiçbir zaman anlaşılmaz.

8. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde örtülü anlam araç içinde yanlış verilmiştir?

- A) Halk şiirimizin güçlü isimlerinden biri de Köroğlu'dur.
(Halk şiirimizde Köroğlu'ndan başka güçlü isimler de vardır.)
- B) Kitabımı sadece sen alabilirsin.
(Kitabımı senden başkasına veremem.)
- C) Ben Türk halk müziğini de severim.
(Türk halk müziği dışında müzik sevmem.)
- D) Bu filmi her izlediğimde ağlarım.
(Bu filmi daha önce izlediğimde de ağlamıştım.)

9.

	Cümleler	Taşıdığı Anlamlar
I.	Yazarın bu romanı çok satacak.	Ön yargı
II.	Son dönemdeki denemelerin çalاکalem yazıldığı fark ettim.	Olumsuz bir eleştiri
III.	Şiir yarışmasında ödülü belki Sena alır.	ihtimal
IV.	Onun bize ne aldığını biliyorum.	merak

Yukarıdaki tabloda numaralandırılmış cümlelerin hangisinde bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde örtülü bir anlatım vardır?

- A) Tatilde güzel vakit geçirdik.
- B) Yapamadığı soruları bana da gönderiyordu.
- C) Kitaplarını özenle kaldırdı.
- D) Kirtasiyeden boyama kitabı aldım.

11. Hedefi olan her insan başarılı olur.

Aşağıdakilerden hangisi, bu cümleye anlamca en yakındır?

- A) Başarılı olan insanların hedefi vardır.
- B) Mantıklı bir hedefi olanlar hayatta her zaman başarılı olanlardır.
- C) Her zaman başarı istiyorsak bir hedefimiz olmalı.
- D) Başarılı olmak için sadece hedef gerekmez.

12. I. görebilen
II. toplumdaki aksaklıkları
III. düşünce
IV. üretirler
V. sanatçılar
VI. onlar üzerinde

Numaralanmış sözcüklerle anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturmak için sıralama aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) VI - III - I - V - II - IV
B) III - I - V - VI - II - IV
C) II - I - VI - V - III - IV
D) II - I - V - VI - III - IV

13. Aşağıdaki cümlelerin hangisi yay araç içerisinde verilen kavramı örneklemez?

- A) Diyelim ki sınavdan düşük not aldın. (varsayım)
- B) Aşk, sevgi, ayrılık, özlem gibi bireysel unsurları ele almış. (üslup)
- C) Maçı biz kazanırız sanıyordum. (gerçekleşmemiş beklenti)
- D) Arapça - Farsça tamlamalara yer vermesi şiirin anlaşılmasını oldukça zorlamıştır. (eleştiri)

CEVAP ANAHTARI

Sen Çöz

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
C	C	B	D	D	B	A	A	D	C	D	B	D	C	C	A	C

TEST 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A	D	C	D	D	A	B	C	B	A	D	D

TEST 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
D	C	B	B	A	C	D	C	A	D	C	

TEST 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C	D	B	C	B	D						

TEST 4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
D	A	B	B	C							

TEST 5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
B	A	A	C	C							

TEST 6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C	A	B	C	C	A	B	B	B	B	D	

TEST 7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C	B	C	C	D	B	C	B	C	B	A	

TEST 8

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
B	C	B	B	C	A	D	C	D	B	A	B	C

TEST 9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
D	D	D	C	C	C	A	C	C	C	A	

TEST 10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
B	D	C	D	C	C	B	A	D	D	C	C	D

TEST 11

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
B	C	C	C	B	B	B	C	D	B	A	D	B

CEVAP ANAHTARI

Etkinlikler

1. cevapladı, zarar veriyor, gizleyemiyordu, büyüledi, baş ediyor, sonbahardı, olmaz, cömerttir, vardı, Dilimizden düşmeyen bir şarkıydı
2.

<u>Özne</u>	<u>Yüklem</u>
1. babası	baktı
2. Esnaf	kapatıyor
3. Annem	ayırdı
4. dinleyiciler	alkışladı
5. pas tuttu	yaz
6. Çocuklar	beslediler
7. Canı kaymak isteyen	taşır
8. Dil bilimci	düşünmelidir
9. Sırça köşkte oturan	taş atmamalıdır
10. Teslim ettiği ödev	yarım yamalaktı
11. İyimser bir yapıya sahip olanlar	görürler.
3. Belirtili Nesne: 1, 2, 3, 4, 9, 10 Belirtisiz Nesne: 5, 6, 7, 8, 11
4. 1. dışarıdan, 2. mağazaların önünde, 3. kimseye, 4. renkli camların arasından, 5. Barış'ta, 6. Denize yakın bir yere, 7. genç bir adamdan, 8. çok uzaklarda, 9. her bölgesinde, 10. şefkat karşısında, 11. çiçeklerimizin arasında, 12. tüm sıkıntılara, 13. koca kentte, 14. kendi hakkımdan, 15. bu merdivenlerden
5. 1. güle oynaya, 2. içeri, 3. Yağmur yağarken, 4. Çocuklarıyla vakit geçirmek için, 5. seyahatten döner dönmez. 6. Tren yaklaşırken 7. Elektrik kesilince, 8. Kutudan maket çıkmadığı için oyuncuğu, 9. Balon satarak, 10. Ormana giderken, 11. tertemiz, 12. Geç uyanınca, 13. Baş başa vermeyince, 14. Gözlerimi kapatarak, 15. çok
6. 1.Y, 2.D, 3.Y, 4.Y, 5.Y, 6.Y, 7.D, 8.D, 9.Y, 10.D, 11.D, 12.D, 13.D, 14.Y, 15.D, 16.D, 17.D, 18.D, 19.D, 20.Y
7. 1. Zarf Tamlayıcısı, 2. Yer Tamlayıcısı, 3. Nesne, 4. Zarf Tamlayıcısı, 5. Yer Tamlayıcısı, 6. Nesne
7. Özne, 8. Zarf Tamlayıcısı, 9. Yer Tamlayıcısı, 10. Zarf Tamlayıcısı, 11. Yer Tamlayıcısı, 12. Nesne
13. Nesne 14. Zarf Tamlayıcısı 15. Yer Tamlayıcısı
8. Özne: 1, 6, 11, 12, 14 Nesne: 2, 7, 8, 9, 13, 15, 18, 20 Yer Tamlayıcısı: 4, 10, 16, 19
Zarf Tamlayıcısı: 3, 5, 17
9. 1. Özne 2. Özne 3. Nesne 4. Yer tamlayıcısı 5. Özne 6. Yer tamlayıcısı 7. Zarf tamlayıcısı
8. Yer tamlayıcısı 9. Yer tamlayıcısı 10. Nesne
10. 1. N, 2. Ö, 3. N, 4. Ö, 5. N, 6. Ö, 7. N, 8. N, 9. Ö, 10. Ö, 11. N, 12. N, 13. N, 14. Ö, 15. N, 16. Ö
17. N, 18. Ö, 19. N, 20. Ö

CEVAP ANAHTARI

- 11.** Dolaylı: 1, 3, 4, 6 Doğrudan: 2, 5, 7
- 12.** Mustafa, okula gelemeyeceğini söyledi.
Atalarımız, doğru söyleyenin dokuz köyden kovulduğunu söylemişler.
Ablam, hayatın yumurta gibi olduğunu söyledi.
Öğretmenimiz, yarın sınav olacağımız söyledi.
Büyükbabam, Saif Faik'i okumam gerektiğini söyledi.
- 13.** Neden-Sonuç: 1, 3, 7, 11, 12, 13, 14 Amaç-Sonuç: 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10
- 14.** 2, 3, 5
- 15.** 1. Koşul-sonuç, 2. Amaç-sonuç, 3. Neden-sonuç, 4. Neden-sonuç, 5. Koşul-sonuç, 6. Koşul-sonuç
7. Amaç-sonuç, 8. Koşul-sonuç, 9. Neden-sonuç, 10. Koşul-sonuç
- 16.** 1. X, 2. X, 3. ✓, 4. ✓, 5. X, 6. ✓, 7. ✓
- 17.** Bir semte yedi koldan bir şimşek gibi atıldık.
Bizim köyümüzde zaman su gibi geçiyor.
İstanbul'un ve Ankara'nın en büyük sorunlarından biri trafiktir.
Evin çatısını taşıyan borular düştü.
- 18.** 1. alçalır, 2. ıssız - kalabalıkta, 3. öğrenir - anlar, 4. geçmişte, 5. cesaretin, 6. efendisi - uşağı
- 19.** 1. varsayım 2. gerçekleşmemiş beklenti 3. varsayım 4. tasarı 5. kararsızlık 6. uyarı 7. değerlendirme
8. öneri 9. onaylama 10. öneri
- 20.** 1. Benzetme, 2. Abartma, 3. Karşılaştırma, 4. Benzetme, 5. Benzetme, 6. Karşılaştırma, 7. Abartma,
8. Abartma, 9. Benzetme, 10. Abartma, 11. Abartma
- 21.** 1. Tanım, 2. Olasılık, 3. Tahmin, 4. Eleştiri, 5. Üslup, 6. İçerik
- 22.** 1. yakınma, 2. sitem, 3. hayıflanma, 4. pişmanlık, 5. şaşırma, 6. beğeni, 7. küçümseme, 8. küçümseme
9. şaşırma, 10. azımsama, 11. özlem, 12. usanç, 13. merak, 14. sevinç, 15. öfke
- 23.** a. Özlem, b. Kaygı, c. Sevinç, d. Şaşırma, e. Beğeni, f. Korku
- 24.** 1. Bizim sınıfımız dışındakiler gitmeyecek.
2. Sevda daha önceki toplantılara da geç kalıyormuş.
3. Daha önceleri de tatile gidiyorlarmış.
4. Daha önceki küpeler de kulağını yana yapıyormuş.
5. Kardeşi daha önce de bisikletten düşmüş.

